

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ

**ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ІНСТИТУТ ФІЗИЧНОЇ
КУЛЬТУРИ І СПОРТУ**

Методичні рекомендації
до вивчення курсу

ОСНОВИ ПРАВА УКРАЇНИ

(для студентів вузу фізичної культури)

Дніпропетровськ

2011

УДК 340

Затверджено на засіданні кафедри соціально-гуманітарних наук ДДІФКіС
протокол № 4 від 29 вересня 2011 р.

Рекомендовано до друку методичною радою ДДІФКіС
протокол № 1 від 24 жовтня 2011 р.

Основи права України (для студентів вузу фізичної культури) / Укладачі: ст.
викладач кафедри соціально-гуманітарних наук Макешина Ю.В., проф. кафедри
соціально-гуманітарних наук Бугуйчук В.В. – Дніпропетровськ, 2011. – 87 с.

Методичні вказівки до вивчення курсу «Основи права» призначені сприянню
студентами IV курсу денної форми навчання та V курсу заочної форми навчання
в успішному засвоєнні програми курсу Основи права України. Вони містять в
собі програму курсу, плани семінарських занять, списки рекомендованих
джерел та літератури, перелік рефератів, питання, які не виносяться на
модульний контроль та організації самостійної роботи студентів до іспиту.

Рецензент: зав. кафедрою соціально-гуманітарних наук,
доцент Корогод Л.П.

Підписаний до друку
Друк офсетний
Тираж 100 екз.
Надруковано у поліграфічній фірмі
«Бюро-М»
Дн-ськ, вул. Шевченко, 45

Формат
Умовних 4.5 др. арк.

З М І С Т   П Р О Г Р А М И

1. Пояснювальна записка.....	4
2. Блоки змістовних модулів і розподіл навчальних годин за видами занять. Денна форма навчання	5
Заочна форма навчання	7
3. Робоча програма у вигляді системи змістовних модулів із зазначенням умінь з курсу Основи права	8
4. Література	
4.1. Основна література	18
4.2. Додаткова література	19
5. Плани лекцій та семінарських занять з дисципліни Основи права	
5.1. Плани лекцій для студентів денної форми навчання	22
5.2. Плани лекцій для студентів заочної форми навчання	25
5.3. Плани семінарських занять для студентів денної форми навчання	28
5.4. Плани семінарських занять для студентів заочної форми навчання	32
6. Завдання для самостійної роботи студентів з дисципліни Основи права	
6.1. Завдання для самостійної роботи студентів денної форми навчання	32
6.2. Завдання для самостійної роботи студентів заочної форми навчання	50
Науково-методичні матеріали з курсу «Основи права»	
Запитання, що виносяться на перший модульний контроль.....	66
Запитання, що виносяться на другий модульний контроль	79
Запитання для підготовки до іспиту з навчальної дисципліни «Основи права»...	73
Навчально-методичні вимоги та рекомендації щодо вивчення навчальної дисципліни «Основи права»	74
Методичні рекомендації щодо підготовки до семінарських занять та написанню рефератів	78
Методичні рекомендації щодо організації самостійної роботи студентів та підготовки до підсумкового модульного контролю (іспиту)	85

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Входження України в освітній та науковий простір Європи неможливе без модернізації національної системи вищої освіти.

В умовах зменшення аудиторного навантаження ефективність засвоєння знань студентами стає неприпустимо низькою. У зв'язку з цим, організація навчального процесу з початкової дисципліни «Основи права» в Дніпропетровському державному інституті фізичної культури і спорту здійснюється відповідно до програми курсу та положень Болонської декларації за модульним принципом і рейтинговою оцінкою знань та умінь студентів, що дозволяє підвищити якість навчання.

Метою навчальної дисципліни «Основи права» є засвоєння студентами основних теоретичних положень і понять національного права України, розуміння ними Конституції та чинного законодавства України, закономірностей побудови правової держави, формування в них високого рівня правової свідомості та правової культури, вміння тлумачити і правильно застосовувати нормативно-правові акти в практичній діяльності, грамотно оцінювати юридичні факти, вільно орієнтуватися в сучасному правовому полі.

Завданням навчальної дисципліни є надання студентам систематичних знань з юридичних наук, виховання в них поважного ставлення до Конституції, законів та підзаконних актів України. Засвоєння специфічної фахової термінології, певного правового мінімуму знань з конституційного, цивільного, сімейного, трудового, адміністративного, кримінального права України – неодмінна передумова майбутньої професійної діяльності фахівця в обставинах сучасного економічного життя. І тому вивчення цього інтегрованого курсу є обов'язковим елементом підготовки спеціаліста з вищою освітою незалежно від спеціальності.

У пропонованій навчальній програмі розкриваються основні фундаментальні положення теорії права, у стислій і доступній формі викладено зміст основних галузей законодавства, для швидкого і зручного сприйняття якого вміщено додатковий матеріал (завдання для самостійної роботи, питання для самоконтролю, термінологічний словник, список рекомендованої літератури).

Джерельною базою видання послужила Конституція та закони України, рід підзаконних актів Верховної Ради України, Президента України та Кабінету Міністрів України, а також підручники, навчальні посібники, монографії та науково-практичні коментарі до чинного законодавства.

Для зручності у тексті виділені основні правові поняття та категорії, ознаки того чи іншого правового явища, що на нашу думку повинно сприяти якнайглибшому засвоєнню навчальної дисципліни «Основи права».

2. БЛОКИ ЗМІСТОВНИХ МОДУЛІВ І РОЗПОДІЛ НАВЧАЛЬНИХ ГОДИН ЗА ВИДАМИ ЗАНЯТЬ

2.1. Денна форма навчання

№ п/п	Назва блоку змістовних модулів	Назва змістовних модулів, що входять до даного блоку	Кількість навчальних годин вивчення блоку	Аудиторна робота (годин)					Самост. робота студента
				Всього	Лекції	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Семінарські заняття	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
МОДУЛЬ 1									
1	Основи теорії права. Основи конституційного права України.	<p>1. Основи поняття теорії права.</p> <p>2. Основи правосвідомості та правової культури, правової поведінки та юридичної відповідальності.</p> <p>3. Органи державної влади та місцевого самоврядування України.</p> <p>4. Конституційні засади організації та здійснення правосуддя в Україні.</p> <p>5. Конституційні засади діяльності правоохоронних та правозахисних органів України.</p>			2	2			2,5
					2	2			2,5
					2	2			2,5
					2	2			2,5
Модульний контроль 1				2					

МОДУЛЬ 2

1.	Основні галузі права України.	1. Основи цивільного права України.			2	2			2,5
		2. Основи сімейного права України.			2	2			2,5
		3. Основи трудового права України.			2	2			2,5
		4. Основи адміністративного права України.			2	2			2,5
		5. Основи кримінального права України.			2	2			2,5
Модульний контроль 2						2			
			Всього		20	20			27,5

2. БЛОКИ ЗМІСТОВНИХ МОДУЛІВ І РОЗПОДІЛ НАВЧАЛЬНИХ ГОДИН ЗА ВИДАМИ ЗАНЯТЬ

2.2. Заочна форма навчання

№ п/п	Назва блоку змістовних модулів	Назва змістовних модулів, що входять до даного блоку	Кількість навчальних годин вивчення блоку	Аудиторна робота (годин)					Самост. робота студента
				Всього	Лекції	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Семінарські заняття	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
МОДУЛЬ 1									
1.	Основи теорії права. Основи конституційного права України.	1. Основи правосвідомості та правової культури, правової поведінки та юридичної відповідальності. 2. Основні засади конституційного ладу в Україні. 3. Конституційні засади організації та здійснення правосуддя в Україні. 4. Конституційні засади діяльності правоохоронних та правозахисних органів України.			2			2	17,5
					2			-	17,5
					2			-	17,5
					2			-	17,5
Модульний контроль 1			2						

МОДУЛЬ 2										
1.	Основні галузі права України.	1. Основи цивільного права України.			-			2	-	
		2. Основи сімейного права України.			-			-	-	
		3. Основи трудового права України.			-			-	-	
		4. Основи адміністративного права України.			-			-	-	
		5. Основи кримінального права України.			-			-	-	
Модульний контроль 2			2							
Разом:							8		4	71

3. РОБОЧА ПРОГРАМА У ВИГЛЯДІ СИСТЕМИ ЗМІСТОВНИХ МОДУЛІВ ІЗ ЗАЗНАЧЕННЯМ УМІНЬ

Блок змістовних модулів	Змістовний модуль	Уміння, яке забезпечує даний змістовний модуль	
		Шифр уміння	Зміст уміння
1	2	3	4
МОДУЛЬ 1			
1. Основи теорії права. Основи конституційного права України.	1. Основи поняття теорії права. 2. Основи правосвідомості та правової культури, правової поведінки та		Освоїти проблематику курсу взагалі, звернути увагу на поняття права і систему права. Освоїти положення про правові відносини: поняття та структура. Суб'єкти правовідносин. Правосуб'єктність, правоздатність, дієздатність. Об'єкти правовідносин та їх види. Суб'єктивне право та юридичні обов'язки. Поняття

	<p>юридичної відповідальності.</p> <p>3. Органи державної влади та місцевого самоврядування України.</p> <p>4. Конституційні засади організації та здійснення правосуддя в Україні.</p> <p>5. Конституційні засади діяльності правоохоронних та правозахисних органів України.</p>		<p>юридичний фактів та їх види.</p> <p>Освоїти поняття: система та види органів державної влади України (Верховна Рада, її повноваження, статус Президента України, Кабінет Міністрів, Центральні органи виконавчої влади, місцеві державні адміністрації).</p> <p>Знати конституційний статус судової влади в Україні. Поняття правосуддя. Ознаки правосуддя. Принципи правосуддя. Судова система України.</p> <p>Вміти характеризувати діяльність правоохоронних органів України. Функції прокуратури. Органи внутрішніх справ України. Діяльність міліції. Правозахисні органи України. Органи юстиції України. Нотаріат в Україні. Адвокатура України.</p>
<p>Контрольні питання модульного контролю 1:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та види соціальних норм. 2. Співвідношення норм права і норм моралі. 3. Поняття права. Об'єктивне право. Суб'єктивне право. 4. Основні ознаки права. 5. Функції права. 6. Поняття та основні форми (джерела) права. 7. Види нормативно-правових актів. 8. Поняття та види законів. 9. Поняття та види підзаконних актів. 10. Поняття та елементи системи права. 11. Галузь права. 12. Підгалузь права. 			

13. Інститут права.
14. Поняття та структура системи законодавства.
15. Поняття та основні форми систематизації законодавства.
16. Інкорпорація.
17. Кодифікація.
18. Консолідація.
19. Поняття та структура норми права.
20. Гіпотеза.
21. Диспозиція.
22. Санкція.
23. Поняття та структура правових відносин.
24. Суб'єкти правових відносин.
25. Правоздатність.
26. Дієздатність.
27. Поняття та види об'єктів правових відносин.
28. Зміст правових відносин.
29. Поняття та види юридичних фактів.
30. Поняття та структура правосвідомості.
31. Види правосвідомості.
32. Поняття та структура правової культури.
33. Поняття та види правомірної поведінки.
34. Поняття та ознаки правопорушення.
35. Поняття злочину.
36. Поняття та види проступку.
37. Поняття та елементи складу правопорушення.
38. Об'єкт правопорушення.
39. Об'єктивна сторона правопорушення.
40. Суб'єкт правопорушення.
41. Суб'єктивна сторона правопорушення.
42. Поняття та види юридичної відповідальності.
43. Кримінальна відповідальність.

- 44. Адміністративна відповідальність.
- 45. Цивільна відповідальність.
- 46. Дисциплінарна відповідальність.
- 47. Матеріальна відповідальність.
- 48. Цілі юридичної відповідальності.
- 49. Ознаки юридичної відповідальності.
- 50. Підстави для притягнення до юридичної відповідальності.

Критерії успішності

Відмінно - студент володіє глибоким і міцним знанням з предмету, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях. Уміє знаходити джерело інформації та аналізувати її, ставити і розв'язувати проблеми. Самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляє особисту позицію щодо них.

Добре – студент правильно, логічно відтворює навчальний матеріал, розуміє основоположні теорії і факти, вміє володіти окремими власними прикладами на підтвердження певних думок. виправляє допущені помилки і робить нечіткі висновки.

Задовільно – студент знає близько половини навчального матеріалу, з допомогою викладача або підручника (конспекту) відтворює програмний матеріал.

Незадовільно – студент фрагментарно відтворює незвичну частину навчального матеріалу, має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення, виявляє здатність елементарно викласти думку.

МОДУЛЬ 2

<p>1. Основні галузі права України.</p>	<p>1. Основи цивільного права України.</p> <p>2. Основи сімейного права України.</p> <p>3. Основи трудового права України.</p>		<p>Знати цивільно-правові відносини. Майнові та особисті немайнові відносини. Суб'єкти та об'єкти цивільно-правових відносин. Цивільна правоздатність та дієздатність. Юридична особа та її ознаки.</p> <p>Освоїти сімейний кодекс України. Поняття шлюбу, права і обов'язки подружжя. Аліменти. Опіка, піклування. Патронат.</p> <p>Засвоїти систему трудового права. Кодекс законів про працю України. Колективний і трудовий договори. Розірвання трудового договору.</p>
---	--	--	--

	<p>4. Основи адміністративного права України.</p> <p>5. Основи кримінального права України.</p>		<p>Знати основні характеристики адміністративного законодавства. Дати загальну характеристику кодексу про адміністративні правопорушення.</p> <p>Дати загальну характеристику Кримінального Кодексу України від 05 квітня 2001 р. Знати поняття і ознаки злочину, складу злочину.</p>
<p>Контрольні питання модульного контролю 2:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та предмет цивільного права України. 2. Джерела цивільного права. 3. Принципи цивільного права. 4. Функції цивільного права. 5. Загальна характеристика Цивільного кодексу України. 6. Поняття та елементи цивільно-правових відносин. 7. Майнові та особисті немайнові відносини. 8. Суб'єкти цивільно-правових відносин. 9. Цивільна правосуб'єктність. 10. Види цивільної дієздатності фізичної особи. 11. Часткова цивільна дієздатність. 12. Неповна цивільна дієздатність. 13. Повна цивільна дієздатність. 14. Обмежена цивільна дієздатність. 15. Недієздатність фізичної особи. 16. Поняття та ознаки юридичної особи. 17. Цивільна правосуб'єктність юридичної особи. 18. Об'єкти цивільно-правових відносин. 19. Поняття права власності в Україні. 20. Форма власності в Україні. 21. Суб'єкти права власності в Україні. 22. Захист права власності в Україні. 23. Поняття та система зобов'язаного права. 			

24. Характеристика суб'єкта, об'єкта і змісту зобов'язань.
25. Підстави виникнення та припинення зобов'язань.
26. Поняття та предмет цивільно-правового договору.
27. Види договорів.
28. Форми договорів.
29. Цивільно-правова відповідальність.
30. Види цивільно-правової відповідальності.
31. Поняття спадкового права.
32. Характеристика суб'єктів спадкових правовідносин.
33. Характеристика спадкодавця.
34. Характеристика спадкоємця.
35. Поняття спадщини. Час і місце відкриття спадщини.
36. Спадкування за законом.
37. Характеристика черг спадкоємців.
38. Спадкування за заповітом.
39. Характеристика заповіту подружжя та секретного заповіту.
40. Поняття та предмет сімейного права України.
41. Принципи сімейного права України.
42. Загальна характеристика Сімейного кодексу України.
43. Поняття та ознаки сім'ї.
44. Поняття та умови складання шлюбу.
45. Юридичні перешкоди щодо укладення шлюбу.
46. Характеристика змісту і форми шлюбного договору.
47. Поняття та підстави припинення шлюбу.
48. Порядок розірвання шлюбу.
49. Особисті немайнові права та обов'язки подружжя.
50. Майнові права та обов'язки подружжя.
51. Право власності подружжя.
52. Особиста приватна власність дружини, чоловіка.
53. Спільна сумісна власність подружжя.
54. Права і обов'язки батьків.

55. Права і обов'язки дітей.
56. Права і обов'язки батьків і дітей щодо матеріального утримання (аліменти).
57. Поняття та підстави щодо позбавлення батьківських прав.
58. Порядок позбавлення батьківських прав.
59. Правові форми захисту дітей.
60. Порядок встановлення та припинення опіки над дитиною.
61. Вимоги до опікуна дитини.
62. Порядок встановлення та припинення піклування над дитиною.
63. Вимоги до піклувальника дитини.
64. Поняття та умови патронату над дитиною.
65. Вимоги до патронатного вихователя.
66. Поняття та предмет трудового права України.
67. Поняття та структура трудових правовідносин.
68. Джерела трудового права України.
69. Загальна характеристика Кодексу законів про працю України.
70. Характеристика колективного договору.
71. Поняття та види колективної угоди.
72. Порядок прийняття колективного договору. Контроль за його виконанням.
73. Поняття та сторони трудового договору.
74. Зміст трудового договору.
75. Види трудових договорів.
76. Форми трудових договорів.
77. Документи, які необхідні для укладення трудового договору.
78. Вимоги щодо ведення трудових книжок працівників.
79. Поняття та порядок укладення контракту.
80. Зміст контракту.
81. Підстави для припинення трудового договору.
82. Розірвання трудового договору з ініціативи працівника.
83. Розірвання трудового договору з ініціативи власника або уповноваженого ним органу.
84. Припинення трудового договору з ініціативи третіх осіб.
85. Поняття та види робочого часу.

86. Нормальний робочий час.
87. Скорочений робочий час.
88. Неповний робочий час.
89. Ненормований робочий час.
90. Надурочний робочий час.
91. Нічний робочий час.
92. Поняття та види часу відпочинку.
93. Перерви в робочому дні.
94. Щоденний (міжзмінний) відпочинок.
95. Щотижневий безперервний відпочинок.
96. Святкові і неробочі дні.
97. Види відпусток.
98. Щорічні відпустки.
99. Додаткові відпустки у зв'язку з навчанням.
100. Творчі відпустки.
101. Соціальні відпустки.
102. Відпустки без збереження заробітної плати.
103. Особливі умови праці жінок.
104. Особливі умови праці молоді.
105. Поняття та характеристика трудової дисципліни.
106. Правові методи впливу на працівника.
107. Поняття дисциплінарного проступку.
108. Поняття та види дисциплінарних стягнень.
109. Порядок застосування дисциплінарних стягнень.
110. Поняття та види матеріальної відповідальності сторін трудових правовідносин.
111. Обмежена матеріальна відповідальність працівника.
112. Повна матеріальна відповідальність працівника.
113. Поняття і порядок розгляду індивідуальних трудових спорів.
114. Комісія з трудових спорів.
115. Порядок розгляду колективних трудових спорів (конфліктів).
116. Поняття та предмет адміністративного права України.

117. Джерела адміністративного права України.
118. Загальна характеристика Кодекса України про адміністративні правопорушення.
119. Поняття та види державного управління.
120. Поняття державної служби та державного службовця.
121. Поняття та структура адміністративно-правової норми.
122. Поняття та структура адміністративних правовідносин.
123. суб'єкти адміністративних правовідносин.
124. Поняття адміністративного правопорушення (проступку).
125. Ознаки адміністративного правопорушення.
126. Відмінність адміністративного проступку від злочину.
127. Відмінність адміністративного проступку від дисциплінарного проступку.
128. Характеристика адміністративної відповідальності.
129. Поняття та види адміністративних стягнень.
130. Порядок розгляду справи про адміністративні правопорушення.
131. Поняття та предмет кримінального права України.
132. Завдання та функції кримінального права України.
133. Принципи кримінального права України.
134. Загальна характеристика Кримінального кодексу України.
135. Поняття та ознаки злочину.
136. Поняття та структура складу злочину.
137. Об'єкт злочину.
138. Об'єктивна сторона злочину.
139. Суб'єкт злочину.
140. Суб'єктивна сторона злочину.
141. Підстави кримінальної відповідальності.
142. Підстави звільнення від кримінальної відповідальності.
143. Поняття та види кримінальних покарань.
144. Основні покарання.
145. Додаткові покарання.
146. Звільнення від покарання та від відбування покарання.
147. Особливості кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх.

148. Підстави застосування примусових заходів виховного характеру до неповнолітніх.

Критерії успішності

Відмінно - студент володіє глибоким і міцним знанням з предмету, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях. Уміє знаходити джерело інформації та аналізувати її, ставити і розв'язувати проблеми. Самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляє особисту позицію щодо них.

Добре – студент правильно, логічно відтворює навчальний матеріал, розуміє основоположні теорії і факти, вміє володіти окремими власними прикладами на підтвердження певних думок. виправляє допущені помилки і робить нечіткі висновки.

Задовільно – студент знає близько половини навчального матеріалу, з допомогою викладача або підручника (конспекту) відтворює програмний матеріал.

Незадовільно – студент фрагментарно відтворює незвичну частину навчального матеріалу, має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення, виявляє здатність елементарно викласти думку.

4. ПЕРЕЛІК ЛІТЕРАТУРИ

4.1. Основна:

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. - № 30. – Ст. 141.
2. Закон України «Про внесення змін до Конституції України» від 08 грудня 2004 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2004.
3. Закон України «Про арбітражний суд» від 4 червня 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1991. - № 36. – Ст. 469.
4. Закон України «Про Всеукраїнський та місцеві референдуми» від 3 липня 1991 р. // Відомості Верховної ради України. – 1991. - № 33. – Ст. 443.
5. Закон України «Про Президента України» від 05 липня 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1991. № 33. – Ст. 446.
6. Закон України «Про статус суддів» від 15 грудня 1992 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1993. - № 8. – Ст. 56.
7. Закон України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів» від 23 грудня р. / Відомості Верховної Ради України. - 1994. - № 11. – Ст. 50.
8. Закон України «Про Конституційний Суд України» від 16 жовтня 1996 р. // Відомості Верховної ради України. – 1996. - № 49. – Ст. 272.
9. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21 травня 1997 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 24. – Ст. 170.
10. Закон України «Про вибори Президента України» від 05 березня 1999 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1999. - № 14. – Ст. 81.
11. Закон України «Про місцеві державні адміністрації» від 09 квітня 1999 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 20-21. - Ст. 190.
12. Закон України «Про громадянство України» від 18 січня 2001 р. / Відомості Верховної Ради України. – 2001. - № 4. – Ст. 65.
13. Закон України «Про органи самоорганізації населення» від 11 липня 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001, - № 48. – Ст.254.
14. Закон України «Про судоустрій України» від 7 лютого 2002 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2002. - № 27-28. – Ст. 180.
15. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – 2003. - № 40-44. – Ст. 356.
16. Стеценко С.Г. Адміністративне право України. Навчальний посібник. 2010.- с. 270.
17. Коломоець Т.О. Адміністративне судочинство. 2010. – с. 320.
18. Гордієнко С.Г. Пізнання сфери захисту інтелектуальної власності в Україні. 2011. – с. 408.
19. Берзін П.С. Постанова Пленуму Верховного суду України у кримінальних справах (4-е вид.). 2011. – с. 390.
20. Пашутинський Е.К. Правила внутрішнього трудового розпорядку. 2011. – с. 264.
21. Борисова В.І. Сімейне право. Підручник. 2011. – с. 288.

22. Нестерович В.Ф. Збірник задач з конституційного права України. Навчальний посібник. 2011. – с. 318.
23. Майданник О.О. Конституційне право України. Навчальний посібник. 2011. – с. 378.
24. Погорілко В.Ф. Конституційне право України. Навчальний посібник. 2011. – с. 530 .
25. Прієшкіна О.В. Місцеве самоврядування в Україні: правове регулювання безпосередньої демократії. Навчальний посібник. 2011. – с. 334.
26. Кононенко І.В. Основи правознавства. Навчальний посібник. 2011. – с. 170.
27. Барабаш Т.М. Основи правознавства. Навчальний посібник. 2011. – с. 408.
28. Алфьоров С.М. Правознавство в тестах і коментарях. Навчальний посібник. 2011. – с. 352.
29. Захарова О.С. Суд, правоохоронні та правозахисні органи України. Підручник. 3-те видання. 2011. с. 352.
30. Горун О.В. Теорія держави та права. Навчальний посібник. 2011. – с. 216.

4.2. Додаткова:

1. Авер'янов В.Б. Органи виконавчої влади в Україні. – К., Ін Юре 1997.
2. Андрусак Т. Теорія держави і права. – Львів, 1997.
3. Балакірева С.Р. Конституційне право України: Навчальний посібник. – К.: 2003. – 210 с.
4. Бессмертный А.К. Судебные и правоохранительные органы. – Х.: Консум, 2002.
5. Біленчук П.Д., Кравченко В.В., Підмогильний М.В. Місцеве самоврядування. Муніципальне право. – К.; 2000.
6. Голованець В.Ф. Конституційне право України: Конспект лекцій. – К.: 2000. – 216 с.
7. Грошевий Ю.М., Марочкін І.Є. Органи судової влади в Україні. – К.: Ін Юре, 1997. – 20 с.
8. Загальна теорія держави і права. / За ред.. В.В. Копейчикова. – К.: Юрінком Інтер, 2000. – 312 с.
9. Зобов'язальне право. Теорія і практика: Навчальний посібник // За ред. О.В.Дзери. – К.: Юрінком Інтер, 2000. – 910 с.
10. Кириченко В.М. Правознавство: Курс лекцій. – Запоріжжя: ЗНТУ, 2006. – 247 с.
11. Конституційне право України: Підручник / За ред. В.Ф.Погорілка. – 3-є вид.: - К.: Наукова думка, 2002.
12. Конституційне право України. / За ред. В.Я. Тація, В.Ф.Погорілка, Б.М.Тодици. – К.; 1999.
13. Конституційне право України: Підручник / За ред. Ю.М.Тодика, В.С.Журавського. – К; 2002. – 544 с.
14. Костюченко О.А. Основи конституційного права України: Конспект лекцій. – К.; 1999. – 56 с.
15. Костюченко О.А. Конституційне право України: Навчально-методичний посібник. – К., 2001. – 116 с.

16. Котюк В.О. Основи держави і права: Навчальний посібник к. Вид. 3-тє, доп. і перер. – К.: Вентурі, 2001. – 432 с.
17. Кравченко В.В. Конституційне право України. – К.: Атіка, 2000. – 317 с.
18. Кравченко В.В., Савчук О.П. Правознавство: Навчальний посібник. – К.: Атіка, 2005. – 560 с.
19. Кравчук К.Г. Опорні конспекти з основ прав: Курс лекцій. Навчальний посібник. – К.: Атіка, 2005, - 312 с.
20. Логвінова М., Кафарський В. Основи правознавства: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2005, - 568 с.
21. Марчук В.М., Ніколаєва Л.В. Основні поняття та категорії права: Навчальний посібник. – К.: Істина, 20021. – 144 с.
22. Марчук В.М., Ніколаєва Л.В. Нариси з теорії права: Навчальний посібник. – К.: Істина, 2004. – 309 с.
23. Марочкін І.Є. та ін. Організація судових і правоохоронних органів: Навчальний посібник – Х.; 200. – 270 с.
24. Мельник М.І., Хавронюк М.І. Суд та інші правоохоронні органи. Правоохоронна діяльність: закони і ком янтарі: Навчальний посібник. – К.: Атіка, 2000. – 512 с.
25. Молдован В.В. Правоохоронні органи. Курс лекцій. – К.: Юмана, 1998. – 160 с.
26. Олійник А.Ю. та ін.. Теорія держави і права: Навчальний посібник. – К.: Юрінком Інтер, 2001. – 176 с.
27. Організація судових та правоохоронних органів / І.Є.Марочкін та ін. – Х.: Право, 2000. – 269 с.
28. Основи правознавства України: Навчальний посібник. Вид. четверте, доповн. та перероблене. / Ківалов С.В., Музиченко П.П., Крестовська Н.М., Крижанівський А.Ф. – Х.: Одісей, 2004. – 368 с.
29. Основи правознавства: Навчальний посібник / За заг. ред. П.І.Гнатенко. – К.: Юридична книга, 2004. – 320 с.
30. Основи правознавства: Навчальний посібник / Під заг. ред. В.П. Пастухова. – К.: Алерта. 2005. – 377 с.
31. Основи конституційного права України: підручник / За ред. В.В. Копейчикова. – К.: Юрінком Інтер, 2000. – 287 с.
32. Погребной И.М. Теория права: Учебное пособие. 3-е изд., испр. и доп. – Х.: 2003. – 128 с.
33. Правознавство: Підручник / За ред. В.В.Копейчикова. – 7-е вид., стер. – К.: Юрінком Інтер, 2003. – 736 с.
34. Правознавство: Навчальний посібник / За загл. Ред.. П.В. Мельника. – Ірпінь. – 2003. – 409 с.
35. Семерак О.С., Керецман В.Ю. Палінчак Н.М. Основи конституційного права України. – Ужгород, 2000.
36. Семерак О.С. Судові і правоохоронні органи України. Навчально-методичний посібник. – Ужгород, 2002.
37. Скакун О.Ф. Теорія держави і права. – Х.: Консум, 2001.
38. Стефанюк В.С. Судова система України та судова реформа. – К.:Юрінком Інтер, 2001.

39. Суд та інші правоохоронні органи. Правоохоронна діяльність. – К.: Атіка, 2000.
40. Суд, правоохоронні та правозахисні органи України: Навчальний посібник. / В.С.Ковальський та ін.. – К.: Юрінком Інтер, 2002. – 320 с.
41. Судебные и правоохранительные органы Украины: Учебник. / Под ред. А.М.Бандурки. – Х., Университет внутренних дел, 1999. – 350 с.
42. Судебные и правоохранительные органы Украины: Учебное пособие / А.С.Васильев, В.В.Иванов. – Х.: Одиссей, 2002.
43. Теорія держави і права: Навчальний посібник / За заг. ред. С.Л. Лисенкова, В.В.Копейчикова. – К.: Брінком Інтер, 2002. – 368 с.
44. Теорія держави та права: Посібник для підготовки до іспитів / С.М.Тимченко, Р.А.Калюжний, Н.М.Пархоменко, С.М.Легуша. – К.: Вид. ПАЛИВОДА А.В., 2005. – 176 с.
45. Тимченко С.М. Судові та правоохоронні органи України: Навчальний посібник – К.: Центр начальної літератури, 2004.– 304 с.
46. Трофимова З.В. Теория государства и права. Учебное пособие. – Донецк, 2004. – 176 с.
47. Фрицький О.Ф. Конституційне право України: Підручник. – К.: Юрінком Інтер, 2002. – 536 с.
48. Шпиталенко Г.А., Шпиталенко Р.Б. Основи правознавства: Навчальний посібник / За загл. Ред.. І.П.Лаврінчук. – К.: Каравела, 2004. – 376 с.

5. ПЛАНИ ЛЕКЦІЙ, СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ ПРАВА»

5.1. ПЛАН ЛЕКЦІЙ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ДЕННОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

№ п/п	Назва змістовного модулю	Назва теми	Кількість годин	Зміст лекцій
1	2	3	4	5
Модуль 1				
1.	1. Основи теорії права. Основи Конституційного пава України.	1. Основні поняття теорії права.	2	1. Місце і роль права в системі соціальних норм. Право і мораль. 2. Поняття, ознаки, сутність і зміст права, його функції та джерела. 3. Система права і система законодавства. 4. Правові норми: поняття, ознаки та структура. 5. Правові відносини. Юридичні факти.
		2. Основи правосвідомості та правової культури, правової поведінки та юридичної відповідальності.	2	1. Поняття і види правосвідомості та правової культури. 2. Правомірна поведінка: поняття, ознаки та види. 3. Правопорушення: поняття, ознаки та види. 4. Юридична відповідальність: поняття, ознаки та види.
		3. Органи державної влади та місцевого самоврядування України.	Для самостійного вивчення	1. Конституційний принцип поділу державної влади. Система державних органів в Україні. 2. Верховна Рада України. 3. Конституційно-правовий статус Президента України.

				<p>4. Система органів виконавчої влади України.</p> <p>5. Конституційні засади місцевого самоврядування в Україні.</p>
		4. Конституційні засади організації та здійснення правосуддя в Україні.	2	<p>1. Поняття, основні ознаки та принципи правосуддя в Україні.</p> <p>2. Судова система України. Суди загальної юрисдикції.</p> <p>3. Конституційний Суд України.</p> <p>4. Правовий статус суддів.</p>
		5. Конституційні засади діяльності правоохоронних та правозахисних органів України.	2	<p>1. Поняття, система і функції правоохоронних органів України.</p> <p>2. Поняття, система і завдання органів прокуратури України.</p> <p>3. Поняття та система органів внутрішніх справ України. Основні завдання і функції міліції.</p> <p>4. Правозахисні органи України.</p>
Модуль 2				
1.	Основні галузі права України.	1. Основи цивільного права України.	2	<p>1. Поняття принципи, функції і система цивільного права України.</p> <p>2. Загальна характеристика цивільного законодавства. Цивільний кодекс України.</p> <p>3. Цивільно-правові відносини.</p> <p>4. Поняття і форми права власності в Україні. Суб'єкти права власності та захист прав.</p> <p>5. Зобов'язальне право. Цивільно-правові договори.</p> <p>6. Спадкове право.</p>
		2. Основи сімейного права	2	1. Поняття та принципи сімейного права.

		України.		Загальна характеристика Сімейного кодексу України. Сім'я за сімейним законодавством. 2. Порядок укладення та припинення шлюбу. 3. Особисті немайнові та майнові права і обов'язки подружжя. 4. Права та обов'язки батьків і дітей. Позбавлення батьківських прав. 5. Опіка та піклування. Патронат.
		3. Основи трудового права України.	2	1. Поняття і система трудового права України. Загальна характеристика Кодексу законів про працю України. 2. Колективний і трудовий договори. Підстави та порядок припинення трудового договору. 3. Поняття і види робочого часу і часу відпочинку. 4. Особливості праці жінок та молоді. 5.Трудова дисципліна. Дисциплінарна та матеріальна відповідальність. 6. Індивідуальні й колективні трудові спори.
		4. Основи адміністративного права України.	2	1. Поняття, предмет, метод і структура адміністративного права України. 2. Джерела адміністративного права. Загальна характеристика Кодексу України про адміністративні правопорушення. 3. Поняття і сутність державного управління та його співвідношення з виконавчою владою. 4. Адміністративно-правові норми та адміністративно-правові відносини.

				5.Адміністративно-делікатне право.
		5. Основи кримінального права України.	2	1. Поняття і система кримінального права України. Загальна характеристика Кримінального кодексу України. 2. Поняття, ознаки, види та склад злочину. 3. Кримінальна відповідальність. Види кримінальних покарань. 4.Особливості кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх.

5.2. ПЛАН ЛЕКЦІЙ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

№ п/п	Назва змістовного модулю	Назва теми	Кількість годин	Зміст лекцій
1	2	3	4	5
Модуль 1				
1.	1. Основи теорії права. Основи Конституційного пава України.	1. Основи правосвідомості та правової культури, правової поведінки та юридичної відповідальності.	2	1. Поняття і види правосвідомості та правової культури. 2. Правомірна поведінка: поняття, ознаки та види. 3. Правопорушення: поняття, ознаки та види. 4. Юридична відповідальність: поняття, ознаки та види.

		2. Основні засади конституційного ладу в Україні.	2	1. Загальна характеристика засад конституційного ладу України. 2. Конституційні права і свободи людини і громадянина в Україні. 3. Інститут громадянства в Україні.
		3. Конституційні засади організації та здійснення правосуддя в Україні.	2	1. Поняття, основні ознаки та принципи правосуддя в Україні. 2. Судова система України. Суди загальної юрисдикції. 3. Конституційний Суд України. 4. Правовий статус суддів.
		4. Конституційні засади діяльності правоохоронних та правозахисних органів України.	2	1. Поняття, система і функції правоохоронних органів України. 2. Поняття, система і завдання органів прокуратури України. 3. Поняття та система органів внутрішніх справ України. Основні завдання і функції міліції. 4. Правозахисні органи України.
Модуль 2				
1.	Основні галузі права України.	1. Основи цивільного права України.	-	1. Поняття принципи, функції і система цивільного права України. 2. Загальна характеристика цивільного законодавства. Цивільний кодекс України. 3. Цивільно-правові відносини. 4. Поняття і форми права власності в Україні. Суб'єкти права власності та захист прав. 5. Зобов'язальне право. Цивільно-правові договори.

				6. Спадкове право.
		2. Основи сімейного права України.	-	<p>1. Поняття та принципи сімейного права. Загальна характеристика Сімейного кодексу України. Сім'я за сімейним законодавством.</p> <p>2. Порядок укладення та припинення шлюбу.</p> <p>3. Особисті немайнові та майнові права і обов'язки подружжя.</p> <p>4. Права та обов'язки батьків і дітей. Позбавлення батьківських прав.</p> <p>5. Опіка та піклування. Патронат.</p>
		3. Основи трудового права України.	-	<p>1. Поняття і система трудового права України. Загальна характеристика Кодексу законів про працю України.</p> <p>2. Колективний і трудовий договори. Підстави та порядок припинення трудового договору.</p> <p>3. Поняття і види робочого часу і часу відпочинку.</p> <p>4. Особливості праці жінок та молоді.</p> <p>5. Трудова дисципліна. Дисциплінарна та матеріальна відповідальність.</p> <p>6. Індивідуальні й колективні трудові спори.</p>
		4. Основи адміністративного права України.	-	<p>1. Поняття, предмет, метод і структура адміністративного права України.</p> <p>2. Джерела адміністративного права. Загальна характеристика Кодексу України про адміністративні правопорушення.</p> <p>3. Поняття і сутність державного управління та його співвідношення з виконавчою владою.</p>

				4. Адміністративно-правові норми та адміністративно-правові відносини. 5.Адміністративно-делікатне право.
		5. Основи кримінального права України.	-	1. Поняття і система кримінального права України. Загальна характеристика Кримінального кодексу України. 2. Поняття, ознаки, види та склад злочину. 3. Кримінальна відповідальність. Види кримінальних покарань. 4.Особливості кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх.

5.3. ПЛАН СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ДЕННОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

№ п/п	Назва змістовного модулю	Назва теми	Кількість годин	Зміст лекцій
1	2	3	4	5
Модуль 1				
1.	1. Основи теорії права. Основи Конституційного пава України.	1. Основні поняття теорії права.	2	1. Місце і роль права в системі соціальних норм. Право і мораль. 2. Поняття, ознаки, сутність і зміст права, його функції та джерела. 3. Система права і система законодавства. 4. Правові норми: поняття, ознаки та структура. 5. Правові відносини. Юридичні факти.
		2. Основи правосвідомості та правової культури, правової поведінки та юридичної	2	1. Поняття і види правосвідомості та правової культури. 2. Правомірна поведінка: поняття, ознаки

	відповідальності.		та види. 3. Правопорушення: поняття, ознаки та види. 4. Юридична відповідальність: поняття, ознаки та види.
	3. Основні засади конституційного ладу в Україні.	2	1. Загальна характеристика засад конституційного ладу України. 2. Конституційні права і свободи людини і громадянина в Україні. 3. Інститут громадянства в Україні.
	4. Органи державної влади та місцевого самоврядування України.	2	1. Конституційний принцип поділу державної влади. Система державних органів в Україні. 2. Верховна Рада України. 3. Конституційно-правовий статус Президента України. 4. Система органів виконавчої влади України. 5. Конституційні засади місцевого самоврядування в Україні.
	5. Конституційні засади організації та здійснення правосуддя в Україні.	2	1. Поняття, основні ознаки та принципи правосуддя в Україні. 2. Судова система України. Суди загальної юрисдикції. 3. Конституційний Суд України. 4. Правовий статус суддів.
	6. Конституційні засади діяльності правоохоронних та правозахисних органів України.	Для самостійного вивчення	1. Поняття, система і функції правоохоронних органів України. 2. Поняття, система і завдання органів прокуратури України. 3. Поняття та система органів внутрішніх

				справ України. Основні завдання і функції міліції. 4. правозахисні органи України.
Модуль 2				
1.	Основні галузі права України.	1. Основи цивільного права України.		1. Поняття принципи, функції і система цивільного права України. 2. Загальна характеристика цивільного законодавства. Цивільний кодекс України. 3. Цивільно-правові відносини. 4. Поняття і форми права власності в Україні. Суб'єкти права власності та захист прав. 5. Зобов'язальне право. Цивільно-правові договори. 6. Спадкове право.
		2. Основи сімейного права України.		1. Поняття та принципи сімейного права. Загальна характеристика Сімейного кодексу України. Сім'я за сімейним законодавством. 2. Порядок укладення та припинення шлюбу. 3. Особисті немайнові та майнові права і обов'язки подружжя. 4. Права та обов'язки батьків і дітей. Позбавлення батьківських прав. 5. Опіка та піклування. Патронат.
		3. Основи трудового права України.		1. Поняття і система трудового права України. Загальна характеристика Кодексу законів про працю України. 2. Колективний і трудовий договори. Підстави та порядок припинення трудового договору.

				<p>3. Поняття і види робочого часу і часу відпочинку.</p> <p>4. Особливості праці жінок та молоді.</p> <p>5.Трудова дисципліна. Дисциплінарна та матеріальна відповідальність.</p> <p>6. Індивідуальні й колективні трудові спори.</p>
		4. Основи адміністративного права України.		<p>1. Поняття, предмет, метод і структура адміністративного права України.</p> <p>2. Джерела адміністративного права. Загальна характеристика Кодексу України про адміністративні правопорушення.</p> <p>3. Поняття і сутність державного управління та його співвідношення з виконавчою владою.</p> <p>4. Адміністративно-правові норми та адміністративно-правові відносини.</p> <p>5.Адміністративно-делікатне право.</p>
		5. Основи кримінального права України.		<p>1. Поняття і система кримінального права України. Загальна характеристика Кримінального кодексу України.</p> <p>2. Поняття, ознаки, види та склад злочину.</p> <p>3. Кримінальна відповідальність. Види кримінальних покарань.</p> <p>4.Особливості кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх.</p>

5.4. ПЛАН СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

№ п/п	Назва змістовного модулю	Назва теми	Кількість годин	Зміст лекцій
1	2	3	4	5
Модуль 1				
1.	1. Основи теорії права. Основи Конституційного права України.	1. Основи правосвідомості та правової культури, правової поведінки та юридичної відповідальності.	4	1. Поняття і види правосвідомості та правової культури. 2. Правомірна поведінка: поняття, ознаки та види. 3. Правопорушення: поняття, ознаки та види. 4. Юридична відповідальність: поняття, ознаки та види.

6. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ З ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ ПРАВА»

Денна форма навчання

№ п/п	Змістовний модуль і зміст самостійної роботи	Кількість годин відповідно навчальному плану	Форми самостійної роботи	Форми контролю
1	2	3	4	5
Модуль 1. Основи теорії права. Основи конституційного права України.				
1.	Розтлумачити зміст наступних понять та термінів: соціальні норми; право; об'єктивне право; суб'єктивне право; зміст права; функція права; джерело права; закон; підзаконні акти; система права; галузь права; підгалузь права;	0,5 час.	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю

	інститут права; система законодавства; систематизація законодавства; інкорпорація; кодифікація; консолідація; норма права; гіпотеза; диспозиція; санкція; правові відносини; суб'єкти правовідносин; фізична особа; юридична особа; правоздатність; дієздатність; правосуб'єктність; деліктоздатність; об'єкти правовідносин; юридичні факти; юридичні події; юридичні дії.			
2.	Назвати та охарактеризувати основні види соціальних норм.	0,5 час.	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю
3.	Скласти схему розподілу нормативно-правових актів на закони і підзаконні акти та їх види.	0,5 час.	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю
4.	Назвати структурні елементи системи права та системи законодавства.	0,5 час.	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю
5.	Використовуючи чинне законодавство, розкрити структуру норми права.	0,5 час.	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю
6.	Розтлумачити зміст наступних понять та термінів: правова свідомість; правова культура; правомірна поведінка; правопорушення; злочин; проступок; склад правопорушення; об'єкт правопорушення; об'єктивна сторона правопорушення; суб'єкт правопорушення; суб'єктивна сторона	0,5 час.	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю

	правопорушення; юридична відповідальність.			
7.	Назвати та охарактеризувати види правової свідомості.	0,5 час.	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю
8.	Назвати та охарактеризувати види правомірної поведінки.	0,5 час.	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю
9.	Скласти схему основних ознак правопорушення.	0,5 час.	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю
10.	Скласти схему видів юридичної відповідальності.	0,5 час.	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю
11.	Розтлумачити зміст наступних понять та термінів: Конституція України; конституційний лад; людина; особа; громадянин; правовий статус громадянина; апатриди; біпатриди; права і свободи людини.	0,5 час.	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю
12.	Назвати основні принципи конституційного ладу України.	0,5 час.	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю
13.	Назвати та охарактеризувати принципи, на яких ґрунтується чинне законодавство України про громадянство.	0,5 час.	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю
14.	Скласти список документів, які підтверджують громадянство України.	0,5 час.	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю

15.	Скласти схему набуття громадянства України.	0,5 час.	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю
16.	Розтлумачити зміст наступних понять та термінів: державна влада; Верховна Рада України; парламент; Президент України; вето; імпічмент; Кабінет Міністрів України; центральні органи виконавчої влади; місцеві державні адміністрації; місцеве самоврядування; органи самоорганізації населення в Україні.	0,5 час.	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю
17.	Використовуючи Конституцію України, розкрити гілки державної влади.	0,5 час.	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю
18.	Скласти схему процесу створення, зміни і скасування законів в Україні.	0,5 час.	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю
19.	Скласти схему системи органів виконавчої влади в Україні.	0,5 час.	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю
20.	Скласти схему системи місцевого самоврядування в Україні.	0,5 час.	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю
21.	Розтлумачити зміст наступних понять та термінів: судова влада; правосуддя; судова система; судочинство; суддя; суди загальної юрисдикції; місцевий суд; апеляційний суд; спеціалізований суд; Верховний Суд України; Конституційний Суд України;	0,5 час.	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю

	конституційне подання; конституційне звернення.			
22.	Назвати та охарактеризувати основні ознаки та принципи правосуддя в Україні.	0,5 час.	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю
23.	Скласти схему судів загальної юрисдикції.	0,5 час.	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю
24.	Назвати вимоги до кандидатів на посаду судді.	0,5 час.	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю
25.	Назвати склад Конституційного Суду України та порядок його формування.	0,5 час.	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю
26.	Розтлумачити зміст наступних понять та термінів: правоохоронні органи; прокуратура; органи дізнання; органи внутрішніх справ; міліція; правозахисні органи; Уповноважений Верховної Ради України з прав людини; органи юстиції; нотаріат; нотаріус; адвокатура; адвокат.	0,5 час.	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю
27.	Скласти схему системи органів прокуратури України.	0,5 час.	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю
28.	Скласти схему структурних підрозділів міліції.	0,5 час.	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю
29.	Назвати основні права Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.	0,5 час.	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю
30.	Назвати основні види адвокатської	0,5 час.	Робота з літературою	Відповідь студента під час

діяльності.			семінарських занять та здачі модульного контролю
<p>Перелік літератури</p> <p>Основна:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Конституція України від 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. - № 30. – Ст. 141. 2. Закон України «Про внесення змін до Конституції України» від 08 грудня 2004 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2004. 3. Закон України «Про арбітражний суд» від 4 червня 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1991. - № 36. – Ст. 469. 4. Закон України «Про Всеукраїнський та місцеві референдуми» від 3 липня 1991 р. // Відомості Верховної ради України. – 1991. - № 33. – Ст. 443. 5. Закон України «Про Президента України» від 05 липня 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1991. № 33. – Ст. 446. 6. Закон України «Про статус суддів» від 15 грудня 1992 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1993. - № 8. – Ст. 56. 7. Закон України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів» від 23 грудня р. / Відомості Верховної Ради України. - 1994. - № 11. – Ст. 50. 8. Закон України «Про Конституційний Суд України» від 16 жовтня 1996 р. // Відомості Верховної ради України. – 1996. - № 49. – Ст. 272. 9. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21 травня 1997 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 24. – Ст. 170. 10. Закон України «Про вибори Президента України» від 05 березня 1999 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1999. - № 14. – Ст. 81. 11. Закон України «Про місцеві державні адміністрації» від 09 квітня 1999 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 20-21. - Ст. 190. 12. Закон України «Про громадянство України» від 18 січня 2001 р. / Відомості Верховної Ради України. – 2001. - № 4. – Ст. 65. 13. Закон України «Про органи самоорганізації населення» від 11 липня 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001, - № 48. – Ст.254. 14. Закон України «Про судоустрій України» від 7 лютого 2002 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2002. - № 27-28. – Ст. 180. 15. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – 2003. - № 40-44. – Ст. 356. <p>Додаткова:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Авер'янов В.Б. Органи виконавчої влади в Україні. – К., Ін Юре 1997. 2. Андрусак Т. Теорія держави і права. – Львів, 1997. 			

3. Балакірева С.Р. Конституційне право України: Навчальний посібник. – К.: 2003. – 210 с.
4. Бессмертный А.К. Судебные и правоохранительные органы. – Х.: Консум, 2002.
5. Біленчук П.Д., Кравченко В.В., Підмогильний М.В. Місцеве самоврядування. Муніципальне право. – К.; 2000.
6. Голованець В.Ф. Конституційне право України: Конспект лекцій. – К.: 2000. – 216 с.
7. Грошевий Ю.М., Марочкін І.Є. Органи судової влади в Україні. – К.: Ін Юре, 1997. – 20 с.
8. Загальна теорія держави і права. / За ред.. В.В. Копейчикова. – К.: Юрінком Інтер, 2000. – 312 с.
9. Зобов'язальне право. Теорія і практика: Навчальний посібник // За ред. О.В.Дзери. – К.: Юрінком Інтер, 2000. – 910 с.
10. Кириченко В.М. Правознавство: Курс лекцій. – Запоріжжя: ЗНТУ, 2006. – 247 с.
11. Конституційне право України: Підручник / За ред. В.Ф.Погорілка. – 3-є вид.: - К.: Наукова думка, 2002.
12. Конституційне право України. / За ред. В.Я. Тація, В.Ф.Погорілка, Б.М.Тодики. – К.; 1999.
13. Конституційне право України: Підручник / За ред. Ю.М.Тодика, В.С.Журавського. – К; 2002. – 544 с.
14. Костюченко О.А. Основи конституційного права України: Конспект лекцій. – К.; 1999. – 56 с.
15. Костюченко О.А. Конституційне право України: Навчально-методичний посібник. – К., 2001. – 116 с.
16. Котюк В.О. Основи держави і права: Навчальний посібник к. Вид. 3-тє, доп. і перер. – К.: Вентурі, 2001. – 432 с.
17. Кравченко В.В. Конституційне право України. – К.: Атіка, 2000. – 317 с.
18. Кравченко В.В., Савчук О.П. Правознавство: Навчальний посібник. – К.: Атіка, 2005. – 560 с.
19. Кравчук К.Г. Опорні конспекти з основ прав: Курс лекцій. Навчальний посібник. – К.: Атіка, 2005, - 312 с.
20. Логвінова М., Кафарський В. Основи правознавства: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2005, - 568 с.
21. Марчук В.М., Ніколаєва Л.В. Основні поняття та категорії права: Навчальний посібник. – К.: Істина, 20021. – 144 с.
22. Марчук В.М., Ніколаєва Л.В. Нариси з теорії права: Навчальний посібник. – К.: Істина, 2004. – 309 с.
23. Марочкін І.Є. та ін. Організація судових і правоохоронних органів: Навчальний посібник – Х.; 200. – 270 с.
24. Мельник М.І., Хавронюк М.І. Суд та інші правоохоронні органи. Правоохоронна діяльність: закони і ком янтарі: Навчальний посібник. – К.: Атіка, 2000. – 512 с.
25. Молдован В.В. Правоохоронні органи. Курс лекцій. – К.: Юмана, 1998. – 160 с.
26. Олійник А.Ю. та ін.. Теорія держави і права: Навчальний посібник. – К.: Юрінком Інтер, 2001. – 176 с.
27. Організація судових та правоохоронних органів / І.Є.Марочкін та ін. – Х.: Право, 2000. – 269 с.
28. Основи правознавства України: Навчальний посібник. Вид. четверте, доповн. та перероблене. / Ківалов С.В., Музиченко П.П., Крестовська Н.М., Крижанівський А.Ф. – Х.: Одісей, 2004. – 368 с.
29. Основи правознавства: Навчальний посібник / За заг. ред. П.І.Гнатенко. – К.: Юридична книга, 2004. – 320 с.
30. Основи правознавства: Навчальний посібник / Під заг. ред. В.П. Пастухова. – К.: Алерта. 2005. – 377 с.
31. Основи конституційного права України: підручник / За ред. В.В. Копейчикова. – К.: Юрінком Інтер, 2000. – 287 с.

32. Погребной И.М. Теория права: Учебное пособие. 3-е изд., испр. и доп. – Х.: 2003. – 128 с.
33. Правознавство: Підручник / За ред. В.В.Копейчикова. – 7-е вид., стер. – К.: Юрінком Інтер, 2003. – 736 с.
34. Правознавство: Навчальний посібник / За загл. Ред.. П.В. Мельника. – Ірпінь. – 2003. – 409 с.
35. Семерак О.С., Керецман В.Ю. Палінчак Н.М. Основи конституційного права України. – Ужгород, 2000.
36. Семерак О.С. Судові і правоохоронні органи України. Навчально-методичний посібник. – Ужгород, 2002.
37. Скакун О.Ф. Теорія держави і права. – Х.: Консум, 2001.
38. Стефанюк В.С. Судова система України та судова реформа. – К.:Юрінком Інтер, 2001.
39. Суд та інші правоохоронні органи. Правоохоронна діяльність. – К.: Атіка, 2000.
40. Суд, правоохоронні та правозахисні органи України: Навчальний посібник. / В.С.Ковальський та ін.. – К.: Юрінком Інтер, 2002. – 320 с.
41. Судебные и правоохранительные органы Украины: Учебник. / Под ред. А.М.Бандурки. – Х., Университет внутренних дел, 1999. – 350 с.
42. Судебные и правоохранительные органы Украины: Учебное пособие / А.С.Васильев, В.В.Иванов. – Х.: Одиссей, 2002.
43. Теорія держави і права: Навчальний посібник / За загл. ред. С.Л. Лисенкова, В.В.Копейчикова. – К.: Брінком Інтер, 2002. – 368 с.
44. Теорія держави та права: Посібник для підготовки до іспитів / С.М.Тимченко, Р.А.Калюжний, Н.М.Пархоменко, С.М.Легуша. – К.: Вид. ПАЛИВОДА А.В., 2005. – 176 с.
45. Тимченко С.М. Судові та правоохоронні органи України: Навчальний посібник – К.: Центр початкової літератури, 2004.– 304 с.
46. Трофимова З.В. Теория государства и права. Учебное пособие. – Донецк, 2004. – 176 с.
47. Фрицький О.Ф. Конституційне право України: Підручник. – К.: Юрінком Інтер, 2002. – 536 с.
48. Шпиталенко Г.А., Шпиталенко Р.Б. Основи правознавства: Навчальний посібник / За загл. Ред.. І.П.Лаврінчук. – К.: Каравела, 2004. – 376 с.

Контрольні питання для самоконтролю:

1. Що відрізняє правові норми від норм моралі?
2. У чому полягає сутність та зміст права?
3. Як Ви розумієте поняття «джерело права»?
4. Що таке система права і система законодавства?
5. Які форми систематизації законодавства Ви знаєте?
6. Як співвідносяться між собою такі поняття, як «галузь права», «підгалузь права», «інститут права»?
7. Як Ви розумієте поняття і ознаки норм права?
8. Назвіть ознаки та види нормативно-правових актів.
9. Що таке «гіпотеза»?

10. Що таке «диспозиція»?
11. Що таке «санкція»?
12. Визначить поняття та види суб'єктів і об'єктів правовідносин.
13. Охарактеризуйте окремі види юридичних фактів?
14. Як Ви розумієте поняття «правова свідомість» та «правова культура»?
15. Визначне поняття та види правомірної поведінки.
16. Назвіть ознаки правопорушення.
17. Дайте характеристику основних причин правопорушень і поясніть в чому вони полягають?
18. Чим відрізняються злочини від проступків.
19. Які Ви знаєте види проступка?
20. Як Ви розумієте поняття «склад правопорушення»?
21. Розкрийте поняття юридичної відповідальності.
22. Які види юридичної відповідальності Ви знаєте?
23. Підстави юридичної відповідальності.
24. Що таке «Конституція України»?
25. У чому полягає єдність та відмінність понять «людина» та «громадянин»?
26. Який порядок набуття та припинення громадянства України?
27. Назвіть умови вступу до громадянства України.
28. Хто приймає рішення про прийняття, відновлення, вихід, втрату громадянства України?
29. В яких випадках громадянство України втрачається?
30. На які групи можна поділити конституційні права громадян України?
31. Що таке «рівноправність громадян»?
32. Що належить до особистих прав громадян України?
33. Що таке міжнародні стандарти в галузі прав людини ?
34. Система органів державної влади за Конституцією України.
35. Який порядок обрання народних депутатів України та їх повноваження?
36. Які Ви знаєте функції Верховної Ради України?
37. Що означає поняття «законодавчий процес»?
38. Які Ви знаєте найважливіші повноваження Президента України?
39. Що означає термін «імпічмент»?
40. Що таке «Кабінет Міністрів України»?

41. Які головні функції виконавчої влади в державі?
42. Що належить до місцевих органів виконавчої влади?
43. Яка роль органів місцевого самоврядування у системі «держава – суспільство»?
44. Які Ви знаєте органи самоорганізації населення?
45. Дайте визначення поняттю «правосуддя» та охарактеризуйте принципи здійснення правосуддя в Україні.
46. Охарактеризуйте систему судів загальної юрисдикції?
47. Які існують вимоги до кандидатів на суддівські посади?
48. Як здійснюється обрання та призначення суддів на посаду в Україні?
49. Охарактеризуйте статус Верховного Суду України в системі судів загальної юрисдикції.
50. Яка процедура формування Конституційного Суду України?
51. Які Ви знаєте форми звернення до Конституційного Суду України?
52. Які нормативно-правові акти регулюють діяльність судової гілки влади в Україні.
53. Дайте визначення правоохоронних органів України.
54. Як здійснюється правоохоронна діяльність в Україні?
55. Що входить у систему правоохоронних органів України?
56. Які завдання покладаються на правоохоронні органи України?
57. На яких принципах будується діяльність прокуратури України?
58. З яких підрозділів складається міліція, і які вони виконують функції?
59. Які права надаються міліції?
60. Які Ви знаєте форми реагування Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини на факти порушення прав і свобод людини і громадянина?
61. Назвіть основні напрями діяльності органів юстиції України.
62. Які нотаріальні дії вчиняються органами нотаріату?
63. Назвіть види адвокатської діяльності в Україні?
64. Які правові гарантії надаються адвокатам в Україні?

Модуль 2. Основні галузі права України.

1.	Розтлумачити зміст наступних понять та термінів: цивільне право; цивільно-правові відносини; майнові та особисті немайнові відносини; суб'єкти цивільних правовідносин; об'єкти	0,5 час.	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю
----	---	----------	----------------------	---

	цивільних правовідносин; цивільна правосуб'єктність; цивільна правоздатність; цивільна дієздатність; право власності; право приватної власності; право державної власності; право комунальної власності; право спільної власності; зобов'язальне право; суб'єкти зобов'язань; об'єкти зобов'язань; цивільно-правовий договір; цивільно-правова відповідальність; спадкове право; спадкодавець; спадкоємець; спадщина; спадкування за законом; спадкування за заповітом.			
2.	Назвати та охарактеризувати різновиди цивільної дієздатності.	0,5 час.	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю
3.	Назвати ознаки юридичної особи.	0,5 час.	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю
4.	Використовуючи Цивільний кодекс України, скласти схему форм власності в Україні.	0,5 час.	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю
5.	Скласти схему видів договорів.	0,5 час.	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю
6.	Розтлумачити зміст наступних понять та термінів: сімейне право; сім'я; шлюб; шлюбний договір; особисті немайнові права та обов'язки подружжя; майнові правовідносини подружжя; право власності подружжя; майнові права та	0,5 час.	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю

	обов'язки батьків; майнові права та обов'язки дітей; аліменти; позбавлення батьківських прав; опіка; піклування; патронат.			
7.	Назвати принципи сімейного права України.	0,5 час.	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю
8.	Назвати порядок укладення та припинення шлюбу.	0,5 час.	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю
9.	Назвати та охарактеризувати особисті немайнові права подружжя.	0,5 час.	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю
10.	Скласти схему прав та обов'язків батьків і дітей.	0,5 час.	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю
11.	Розтлумачити зміст наступних понять та термінів: трудове право; система трудового права; трудові правовідносини; суб'єкти трудових правовідносин; колективний договір; колективна угода; трудовий договір; контракт; трудова книжка; робочий час; час відпочинку; відпустка; святкові дні; неробочі дні; трудова дисципліна; обов'язок; заохочення; дисциплінарна відповідальність; стягнення; матеріальна відповідальність; трудовий спір; комісія з трудових спорів.	0,5 час.	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю
12.	Скласти схему трудових прав громадян.	0,5 час.	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі

				модульного контролю
13.	Назвати зміст контракту і чим він відрізняється від звичайного трудового договору.	0,5 час.	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю
14.	Назвати та охарактеризувати підстави припинення трудового договору.	0,5 час.	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю
15.	Скласти схему видів робочого часу та часу відпочинку.	0,5 час.	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю
16.	Розтлумачити зміст наступних понять та термінів: адміністративне право; державне управління; державна служба; державний службовець; адміністративно-правові відносини; суб'єкти адміністративно-правових відносин; адміністративно-делікатне право; адміністративно-правові режими; адміністративне правопорушення; адміністративна відповідальність; адміністративне стягнення; адміністративний примус.	0,5 час.	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю
17.	Скласти схему джерел адміністративного права України.	0,5 час.	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю
18.	Назвати та охарактеризувати основні компоненти управлінської системи.	0,5 час.	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю
19.	Скласти схему суб'єктів адміністративних правовідносин.	0,5 час.	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю

20.	Використовуючи Кодекс України про адміністративні правопорушення скласти схему видів адміністративних стягнень.	0,5 час.	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю
21.	Розтлумачити зміст наступних понять та термінів: кримінальне право; злочин; склад злочину; стадії вчинення злочину; кримінальна відповідальність; осудність особи; необхідна оборона; крайня необхідність; кримінальне покарання; амністія; помилування; судимість; примусові заходи виховного характеру; примусові заходи медичного характеру.	0,5 час.	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю
22.	Назвати та охарактеризувати принципи кримінального права України.	0,5 час.	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю
23.	Скласти схему ознак, що характеризують наявність злочину.	0,5 час.	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю
24.	Дати визначення поняттю «склад злочину» та назвати його елементи.	0,5 час.	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю
25.	Використовуючи Кримінальний кодекс України, назвати види звільнення від кримінальної відповідальності.	0,5 час.	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю

Перелік літератури

Основна:

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. - № 30. – Ст.141.
2. Закон України «Про внесення змін до Конституції України» від 8 грудня 2004 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2004.
3. Кодекс законів про працю України від 10 грудня 1971 р.: Відомості Верховної Ради Української РСР – 1971. – Додаток до № 50. – Ст. 375.

4. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 р. // Відомості Верховної Ради Української РСР. – Додаток до № 51. – Ст. 1122.
5. Закон України «Про колективні договори і угоди» від 1 липня 1993 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1993. - № 36. – Ст. 361.
6. Закон України «Про органи реєстрації актів громадського стану» від 24 грудня 1993 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1994. - № 14. – Ст. 78.
7. Закон України «Про відпустки» від 15 листопада 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1997. - № 2. – Ст. 4
8. Закон України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів) від 3 березня 1998 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1998. - № 34. – Ст. 227.
9. Закон України «Про державну виконавчу службу» від 24 березня 1998 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1998. - № 36-37. – Ст. 243.
10. Сімейний кодекс України від 10 січня 2002 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2002. - № 21-22. – Ст. 135.
11. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. - № 40-44. Ст. 356.

Додаткова:

1. Авер'янов В.Б. Органи виконавчої влади в Україні. – К., Ін Юре, 1997.
2. Административное право Украины: Учебник / Под общ. ред. С.В.Кивалова. – Х.: Одиссей, 2004. – 880 с.
3. Біленчук І.А. Адміністративне право України: Навчальний посібник. К.; А.С.К., 2004. – 176 с.
4. Біла Л.Р., Картузова І.О. Організація державної служби в Україні: Навчально-методичний посібник. – Одеса., Юридична література, 2000.
5. Болотіна Н.Б. Трудове право України: Підручник. – К.: Вікар, 2003.
6. Битяк Ю.П. Адміністративне право. Х.: Консум, 2000.
7. Бондарев Є.М., Бугай В.В. та ін.. Цивільне та сімейне право України: Навчальний посібник / За ред. В.В.Васильченка. – Донецьк, 2003.
8. Васильев А.С. Административное право Украины (общая часть): Учебное пособие. – Х.: Консум, 2001. – 280 с.
9. Венедиктов В.С. Трудове право України. Конспект лекцій. – Х.: Консум, 1998. – 140 с.
10. Голосніченко І.П. Адміністративне право України. (основні категорії і поняття). – К.; 1998.
11. Голосніченко І.П. Адміністративне право в Україні. – К.; 1998.
12. Державне управління в Україні: Навчальний посібник / За заг. ред. В.Б.Авер'янова. – К.; 1999.
13. Забарний Г.Г., Калюжний Р.А, Терещук О.В., Шкарупа В.К. Адміністративне право України. – К.; 2001.
14. Зобов'язальне право. Теорія і практика: Навчальний посібник / За ред. О.В.Дзери. – К.: Юрінком Інтер, 2000. – 910 с.

15. Калітенко О.М., Харитонов Е.О. Цивільне та сімейне право України: Підручник. – Х.: Одисей, 2004. – 640 с.
16. Карлицький С.М. Трудове право України: Навчальний посібник. – К.: Прецедент, 2004. – 216 с.
17. Карпенко Д.О. Трудове право України: Курс лекцій – К.: МАУП, 1999. – 192 с.
18. Кириченко В.М. Правознавство. Курс лекцій. – Запоріжжя: ЗНТУ, 2006. – 247 с.
19. Коваль Л.В. Адміністративне право України. Курс лекцій. – К.: Вентурі, 1998. – 208 с.
20. Колпаков В.К., Кузьменко О.В. Адміністративне право України: Підручник. – К.: Юрінком Інтер, 2003. – 544 с.
21. Кравченко В.В., Савчук О.П. Правознавство: Навчальний посібник. – К.: Атіка, 2005, - 560 с.
22. Кравчук К.Г. Опорні конспекти з основ права: Курс лекцій. Навчальний посібник. – К.: Атіка, 2005. – 312 с.
23. Логвінова М., Кафарський В. Основи правознавства: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2005, - 568 с.
24. Основи правознавства України: Навчальний посібник. Вид. четверте, доповн. та перероблене. / Ківалов С.В., Музиченко П.П., Крестовська Н.М., Крижанівський А.Ф. – Х.: Одісей, 2004. – 368 с.
25. Основи правознавства: Навчальний посібник / За заг. ред. П.І.Гнатенко. – К.: Юридична книга, 2004, - 320 с.
26. Основи правознавства: Навчальний посібник / Під заг. ред. В.П.Пастухова. – К.: Алерта, 2005. – 377 с.
27. Правознавство: Підручник / За ред. В.В.Копейчикова. – 7-е вид., стер. – К.: Юрінком Інтер, 2003. – 736 с.
28. Правознавство: Навчальний посібник / За загл. ред. П.В.Мельника. – Ірпінь. 2003. – 409 с.
29. Прокопенко В.І. Трудове право України: Підручник. Видання третє, пер. та доп. – Х.: Консум, 2002. – 528 с.
30. Сімейне право України: Підручник. / За ред. В.С.Гопанчука. – К.: Істина, 2002. – 304 с.
31. Сімейне право України: Підручник. / За загл. ред. В.І.Борисової та І.В.Жилінкової. – К.: Юрінком Інтер, 2004. – 264 с.
32. Трудове право України: Академічний курс: Підручник. / За загл. ред. Н.М.Хуторян. – К.: А.С.К., 2004. – 608 с.
33. Трудове право України: Академічний курс: Підручник. / П.Д.Пилипенко, В.Я.Буряк, З.Я.Козак та ін. – К.: Ін Юре, 2004. – 536 с.
34. Фурса С.Я., Фурса Є.І. Спадкове право. – К.; 2002.
35. Цивільне право України: Академічний курс: Підручник: У двох томах / За загл. ред. Я.М.Шевченко. – Т.1. Загальна частина. – 520 с., Т.2. Особлива частина. – К.: Ін Юрс, 2003. – 408 с.
36. Цивільне право України: Навчальний посібник. / За ред. Р.О.Стефанчука. – К.: Прецедент, 2004. – 448 с.
37. Шпиталенко Г.А., Шпиталенко Р.Б. Основи правознавства: Навчальний посібник / За загл. ред. І.П.Лаврінчук. - К.: Каравела, 2004. – 376 с.

Контрольні питання для самоконтролю:

1. Дайте характеристику Цивільного кодексу України.
2. дайте визначення поняття «цивільного права», «майнових та особистих немайнових відносин».
3. Охарактеризуйте суб'єкти і об'єкти цивільних правовідносин.

4. Що таке «фізична особа»?
5. Що таке «юридична особа»?
6. Який порядок виникнення та припинення діяльності юридичних осіб в Україні?
7. Що таке право власності і які форми власності існують в Україні?
8. Дайте визначення зобов'язальному праву та охарактеризуйте його систему.
9. Які форми і види цивільно-правових договорів Ви знаєте?
10. У чому полягає цивільно-правова відповідальність?
11. Розкрийте поняття «спадкування за законом», «спадкування за заповітом».
12. Визначте поняття та предмет правового регулювання сімейного права України.
13. Які принципи сімейного права України Ви знаєте?
14. Дайте визначення поняттям шлюбу і сім'ї.
15. Назвіть характерні ознаки шлюбу.
16. Назвіть ознаки сім'ї.
17. Який порядок укладення та припинення шлюбу?
18. Які відносини регулює шлюбний договір?
19. В чому полягають особисті немайнові права та обов'язки подружжя?
20. В чому полягають майнові права та обов'язки подружжя?
21. Що таке «спільна сумісна власність»?
22. Хто може бути опікуном і піклувальником?
23. Які взаємні права та обов'язки батьків і дітей передбачені законодавством?
24. Які форми правового захисту дітей Вам відомі?
25. Дайте загальну характеристику джерел трудового права України.
26. Що таке «колективний договір»?
27. Хто може виступати сторонами трудового договору?
28. Який порядок укладення трудового договору?
29. Чим відрізняється контракт від звичайного трудового договору?
30. Як оформлюється прийняття працівника на роботу, і які документи він надає при прийнятті на роботу?
31. Що таке «суміщення професій» та «сумісництво»?
32. Які є підстави розірвання трудового договору?
33. Поняття трудової книжки та її значення для працівника.
34. Що таке робочий час та його тривалість?

35. Які є види відпочинку?
36. Якими правовими методами забезпечується трудова дисципліна?
37. Які види заохочень та дисциплінарної відповідальності Ви знаєте?
38. Що таке «правила внутрішнього трудового розпорядку»?
39. У чому полягає правова сутність матеріальної відповідальності сторін трудового договору?
40. Що таке трудовий спір та його види?
41. Які органи мають право розглядати індивідуальні трудові спори?
42. Що являє собою предмет адміністративного права України?
43. Які нормативно-правові акти є джерелами адміністративного права України?
44. Які ознаки властиві державному управлінню?
45. Дайте визначення поняттям «державна служба» і «державний службовець».
46. Хто може бути суб'єктом адміністративних правовідносин?
47. Що таке «адміністративне правопорушення»?
48. Що таке «адміністративне стягнення»?
49. Які ознаки адміністративного правопорушення Ви знаєте?
50. Які види адміністративних стягнень Ви знаєте?
51. Які є особливості притягнення до адміністративної відповідальності неповнолітніх?
52. Які органи уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення?
53. Назвіть основні завдання кримінального законодавства України.
54. Які принципи кримінального права України Ви знаєте?
55. Назвіть ознаки, що характеризують наявність злочину.
56. Що таке «склад злочину»?
57. Що таке «злочин»?
58. Які стадії злочину Ви знаєте?
59. Які є види кримінального покарання?
60. Перерахуйте обставини, що пом'якшують покарання.
61. Назвіть злочини, за вчинення яких кримінальна відповідальність настає з 14 років.
62. Назвіть обставини, які пом'якшують кримінальну відповідальність.
63. Назвіть підстави звільнення від кримінальної відповідальності.

6.2. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ З ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ ПРАВА»

Заочна форма навчання

№ п/п	Змістовний модуль і зміст самостійної роботи	Кількість годин відповідно навчальному плану	Форми самостійної роботи	Форми контролю
1	2	3	4	5
Модуль 1. Основи теорії права. Основи конституційного права України.				
1.	Розтлумачити зміст наступних понять та термінів: правова свідомість; правова культура; правомірна поведінка; правопорушення; злочин; проступок; склад правопорушення; об'єкт правопорушення; об'єктивна сторона правопорушення; суб'єкт правопорушення; суб'єктивна сторона правопорушення; юридична відповідальність.	3,5	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю
2.	Назвати та охарактеризувати види правової свідомості.	3,5	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю
3.	Назвати та охарактеризувати види правомірної поведінки.	3,5	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю
4.	Скласти схему основних ознак правопорушення.	3,5	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю
5.	Скласти схему видів юридичної відповідальності.	3,5	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю
6.	Розтлумачити зміст наступних понять та	3,5	Робота з літературою	Відповідь студента під час

	термінів: Конституція України; конституційний лад; людина; особа; громадянин; правовий статус громадянина; апатриди; біпатриди; права і свободи людини.			семінарських занять та здачі модульного контролю
7.	Назвати основні принципи конституційного ладу України.	3,5	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю
8.	Назвати та охарактеризувати принципи, на яких ґрунтується чинне законодавство України про громадянство.	3,5	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю
9.	Скласти список документів, які підтверджують громадянство України.	3,5	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю
10.	Скласти схему набуття громадянства України.	3,5	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю
11.	Розтлумачити зміст наступних понять та термінів: судова влада; правосуддя; судова система; судочинство; суддя; суди загальної юрисдикції; місцевий суд; апеляційний суд; спеціалізований суд; Верховний Суд України; Конституційний Суд України; конституційне подання; конституційне звернення.	3,5	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю
12.	Назвати та охарактеризувати основні ознаки та принципи правосуддя в Україні.	3,5	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю

13.	Скласти схему судів загальної юрисдикції.	3,5	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю
14.	Назвати вимоги до кандидатів на посаду судді.	3,5	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю
15.	Назвати склад Конституційного Суду України та порядок його формування.	3,5	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю
16.	Розтлумачити зміст наступних понять та термінів: правоохоронні органи; прокуратура; органи дізнання; органи внутрішніх справ; міліція; правозахисні органи; Уповноважений Верховної Ради України з прав людини; органи юстиції; нотаріат; нотаріус; адвокатура; адвокат.	3,5	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю
17.	Скласти схему системи органів прокуратури України.	3,5	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю
18.	Скласти схему структурних підрозділів міліції.	3,5	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю
19.	Назвати основні права Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.	3,5	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю
20.	Назвати основні види адвокатської діяльності.	3,5	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю

Перелік літератури

Основна:

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. - № 30. – Ст. 141.

2. Закон України «Про внесення змін до Конституції України» від 08 грудня 2004 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2004.
3. Закон України «Про арбітражний суд» від 4 червня 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1991. - № 36. – Ст. 469.
4. Закон України «Про Всеукраїнський та місцеві референдуми» від 3 липня 1991 р. // Відомості Верховної ради України. – 1991. - № 33. – Ст. 443.
5. Закон України «Про Президента України» від 05 липня 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1991. № 33. – Ст. 446.
6. Закон України «Про статус суддів» від 15 грудня 1992 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1993. - № 8. – Ст. 56.
7. Закон України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів» від 23 грудня р. / Відомості Верховної Ради України. - 1994. - № 11. – Ст. 50.
8. Закон України «Про Конституційний Суд України» від 16 жовтня 1996 р. // Відомості Верховної ради України. – 1996. - № 49. – Ст. 272.
9. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21 травня 1997 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 24. – Ст. 170.
10. Закон України «Про вибори Президента України» від 05 березня 1999 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1999. - № 14. – Ст. 81.
11. Закон України «Про місцеві державні адміністрації» від 09 квітня 1999 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 20-21. - Ст. 190.
12. Закон України «Про громадянство України» від 18 січня 2001 р. / Відомості Верховної Ради України. – 2001. - № 4. – Ст. 65.
13. Закон України «Про органи самоорганізації населення» від 11 липня 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001, - № 48. – Ст.254.
14. Закон України «Про судоустрій України» від 7 лютого 2002 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2002. - № 27-28. – Ст. 180.
15. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – 2003. - № 40-44. – Ст. 356.

Додаткова:

1. Авер'янов В.Б. Органи виконавчої влади в Україні. – К., Ін Юре 1997.
2. Андрусак Т. Теорія держави і права. – Львів, 1997.
3. Балакірева С.Р. Конституційне право України: Навчальний посібник. – К.: 2003. – 210 с.
4. Бессмертный А.К. Судебные и правоохранительные органы. – Х.: Консум, 2002.
5. Біленчук П.Д., Кравченко В.В., Підмогильний М.В. Місцеве самоврядування. Муніципальне право. – К.; 2000.
6. Голованець В.Ф. Конституційне право України: Конспект лекцій. – К.: 2000. – 216 с.
7. Грошевий Ю.М., Марочкін І.Є. Органи судової влади в Україні. – К.: Ін Юре, 1997. – 20 с.

8. Загальна теорія держави і права. / За ред.. В.В. Копейчикова. – К.: Юрінком Інтер, 2000. – 312 с.
9. Зобов'язальне право. Теорія і практика: Навчальний посібник // За ред. О.В.Дзери. – К.: Юрінком Інтер, 2000. – 910 с.
10. Кириченко В.М. Правознавство: Курс лекцій. – Запоріжжя: ЗНТУ, 2006. – 247 с.
11. Конституційне право України: Підручник / За ред. В.Ф.Погорілка. – 3-є вид.: - К.: Наукова думка, 2002.
12. Конституційне право України. / За ред. В.Я. Тація, В.Ф.Погорілка, Б.М.Тодици. – К.; 1999.
13. Конституційне право України: Підручник / За ред. Ю.М.Тодика, В.С.Журавського. – К; 2002. – 544 с.
14. Костюченко О.А. Основи конституційного права України: Конспект лекцій. – К.; 1999. – 56 с.
15. Костюченко О.А. Конституційне право України: Навчально-методичний посібник. – К., 2001. – 116 с.
16. Котюк В.О. Основи держави і права: Навчальний посібник к. Вид. 3-тє, доп. і перер. – К.: Вентурі, 2001. – 432 с.
17. Кравченко В.В. Конституційне право України. – К.: Атіка, 2000. – 317 с.
18. Кравченко В.В., Савчук О.П. Правознавство: Навчальний посібник. – К.: Атіка, 2005. – 560 с.
19. Кравчук К.Г. Опорні конспекти з основ прав: Курс лекцій. Навчальний посібник. – К.: Атіка, 2005, - 312 с.
20. Логвінова М., Кафарський В. Основи правознавства: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2005, - 568 с.
21. Марчук В.М., Ніколаєва Л.В. Основні поняття та категорії права: Навчальний посібник. – К.: Істина, 2002. – 144 с.
22. Марчук В.М., Ніколаєва Л.В. Нариси з теорії права: Навчальний посібник. – К.: Істина, 2004. – 309 с.
23. Марочкін І.Є. та ін. Організація судових і правоохоронних органів: Навчальний посібник – Х.; 200. – 270 с.
24. Мельник М.І., Хавронюк М.І. Суд та інші правоохоронні органи. Правоохоронна діяльність: закони і ком янтарі: Навчальний посібник. – К.: Атіка, 2000. – 512 с.
25. Молдован В.В. Правоохоронні органи. Курс лекцій. – К.: Юмана, 1998. – 160 с.
26. Олійник А.Ю. та ін.. Теорія держави і права: Навчальний посібник. – К.: Юрінком Інтер, 2001. – 176 с.
27. Організація судових та правоохоронних органів / І.Є.Марочкін та ін. – Х.: Право, 2000. – 269 с.
28. Основи правознавства України: Навчальний посібник. Вид. четверте, доповн. та перероблене. / Ківалов С.В., Музиченко П.П., Крестовська Н.М., Крижанівський А.Ф. – Х.: Одісей, 2004. – 368 с.
29. Основи правознавства: Навчальний посібник / За заг. ред. П.І.Гнатенко. – К.: Юридична книга, 2004. – 320 с.
30. Основи правознавства: Навчальний посібник / Під заг. ред. В.П. Пастухова. – К.: Алерта. 2005. – 377 с.
31. Основи конституційного права України: підручник / За ред. В.В. Копейчикова. – К.: Юрінком Інтер, 2000. – 287 с.
32. Погребной И.М. Теория права: Учебное пособие. 3-е изд., испр. и доп. – Х.: 2003. – 128 с.
33. Правознавство: Підручник / За ред. В.В.Копейчикова. – 7-е вид., стер. – К.: Юрінком Інтер, 2003. – 736 с.
34. Правознавство: Навчальний посібник / За загл. Ред.. П.В. Мельника. – Ірпінь. – 2003. – 409 с.
35. Семерак О.С., Керецман В.Ю. Палінчак Н.М. Основи конституційного права України. – Ужгород, 2000.
36. Семерак О.С. Судові і правоохоронні органи України. Навчально-методичний посібник. – Ужгород, 2002.

37. Скакун О.Ф. Теорія держави і права. – Х.: Консум, 2001.
38. Стефанюк В.С. Судова система України та судова реформа. – К.:Юрінком Інтер, 2001.
39. Суд та інші правоохоронні органи. Правоохоронна діяльність. – К.: Атіка, 2000.
40. Суд, правоохоронні та правозахисні органи України: Навчальний посібник. / В.С.Ковальський та ін.. – К.: Юрінком Інтер, 2002. – 320 с.
41. Судебные и правоохранительные органы Украины: Учебник. / Под ред. А.М.Бандурки. – Х., Университет внутренних дел, 1999. – 350 с.
42. Судебные и правоохранительные органы Украины: Учебное пособие / А.С.Васильев, В.В.Иванов. – Х.: Одиссей, 2002.
43. Теорія держави і права: Навчальний посібник / За заг. ред. С.Л. Лисенкова, В.В.Копейчикова. – К.: Брінком Інтер, 2002. – 368 с.
44. Теорія держави та права: Посібник для підготовки до іспитів / С.М.Тимченко, Р.А.Калюжний, Н.М.Пархоменко, С.М.Легуша. – К.: Вид. ПАЛИВОДА А.В., 2005. – 176 с.
45. Тимченко С.М. Судові та правоохоронні органи України: Навчальний посібник – К.: Центр початкової літератури, 2004.– 304 с.
46. Трофимова З.В. Теория государства и права. Учебное пособие. – Донецк, 2004. – 176 с.
47. Фрицький О.Ф. Конституційне право України: Підручник. – К.: Юрінком Інтер, 2002. – 536 с.
48. Шпиталенко Г.А., Шпиталенко Р.Б. Основи правознавства: Навчальний посібник / За загл. Ред.. І.П.Лаврінчук. – К.: Каравела, 2004. – 376 с.

Контрольні питання для самоконтролю:

1. Що відрізняє правові норми від норм моралі?
2. У чому полягає сутність та зміст права?
3. Як Ви розумієте поняття «джерело права»?
4. Що таке система права і система законодавства?
5. Які форми систематизації законодавства Ви знаєте?
6. Як співвідносяться між собою такі поняття, як «галузь права», «підгалузь права», «інститут права»?
7. Як Ви розумієте поняття і ознаки норм права?
8. Назвіть ознаки та види нормативно-правових актів.
9. Що таке «гіпотеза»?
10. Що таке «диспозиція»?
11. Що таке «санкція»?
12. Визначить поняття та види суб'єктів і об'єктів правовідносин.
13. Охарактеризуйте окремі види юридичних фактів?
14. Як Ви розумієте поняття «правова свідомість» та «правова культура»?

15. Визначте поняття та види правомірної поведінки.
16. Назвіть ознаки правопорушення.
17. Дайте характеристику основних причин правопорушень і поясніть в чому вони полягають?
18. Чим відрізняються злочини від проступків.
19. Які Ви знаєте види проступка?
20. Як Ви розумієте поняття «склад правопорушення»?
21. Розкрийте поняття юридичної відповідальності.
22. Які види юридичної відповідальності Ви знаєте?
23. Підстави юридичної відповідальності.
24. Що таке «Конституція України»?
25. У чому полягає єдність та відмінність понять «людина» та «громадянин»?
26. Який порядок набуття та припинення громадянства України?
27. Назвіть умови вступу до громадянства України.
28. Хто приймає рішення про прийняття, відновлення, вихід, втрату громадянства України?
29. В яких випадках громадянство України втрачається?
30. На які групи можна поділити конституційні права громадян України?
31. Що таке «рівноправність громадян»?
32. Що належить до особистих прав громадян України?
33. Що таке міжнародні стандарти в галузі прав людини ?
34. Система органів державної влади за Конституцією України.
35. Який порядок обрання народних депутатів України та їх повноваження?
36. Які Ви знаєте функції Верховної Ради України?
37. Що означає поняття «законодавчий процес»?
38. Які Ви знаєте найважливіші повноваження Президента України?
39. Що означає термін «імпічмент»?
40. Що таке «Кабінет Міністрів України»?
41. Які головні функції виконавчої влади в державі?
42. Що належить до місцевих органів виконавчої влади?
43. Яка роль органів місцевого самоврядування у системі «держава – суспільство»?
44. Які Ви знаєте органи самоорганізації населення?
45. Дайте визначення поняттю «правосуддя» та охарактеризуйте принципи здійснення правосуддя в Україні.

46. Охарактеризуйте систему судів загальної юрисдикції?
47. Які існують вимоги до кандидатів на суддівські посади?
48. Як здійснюється обрання та призначення суддів на посаду в Україні?
49. Охарактеризуйте статус Верховного Суду України в системі судів загальної юрисдикції.
50. Яка процедура формування Конституційного Суду України?
51. Які Ви знаєте форми звернення до Конституційного Суду України?
52. Які нормативно-правові акти регулюють діяльність судової гілки влади в Україні.
53. Дайте визначення правоохоронних органів України.
54. Як здійснюється правоохоронна діяльність в Україні?
55. Що входить у систему правоохоронних органів України?
56. Які завдання покладаються на правоохоронні органи України?
57. На яких принципах будується діяльність прокуратури України?
58. З яких підрозділів складається міліція, і які вони виконують функції?
59. Які права надаються міліції?
60. Які Ви знаєте форми реагування Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини на факти порушення прав і свобод людини і громадянина?
61. Назвіть основні напрями діяльності органів юстиції України.
62. Які нотаріальні дії вчиняються органами нотаріату?
63. Назвіть види адвокатської діяльності в Україні?
64. Які правові гарантії надаються адвокатам в Україні?

Модуль 2. Основні галузі права України.

1.	Розтлумачити зміст наступних понять та термінів: цивільне право; цивільно-правові відносини; майнові та особисті немайнові відносини; суб'єкти цивільних правовідносин; об'єкти цивільних правовідносин; цивільна правосуб'єктність; цивільна правоздатність; цивільна дієздатність; право власності; право приватної власності; право державної власності;	-	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю
----	---	---	----------------------	---

	право комунальної власності; право спільної власності; зобов'язальне право; суб'єкти зобов'язань; об'єкти зобов'язань; цивільно-правовий договір; цивільно-правова відповідальність; спадкове право; спадкодавець; спадкоємець; спадщина; спадкування за законом; спадкування за заповітом.			
2.	Назвати та охарактеризувати різновиди цивільної дієздатності.	-	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю
3.	Назвати ознаки юридичної особи.	-	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю
4.	Використовуючи Цивільний кодекс України, скласти схему форм власності в Україні.	-	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю
5.	Скласти схему видів договорів.	-	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю
6.	Розтлумачити зміст наступних понять та термінів: сімейне право; сім'я; шлюб; шлюбний договір; особисті немайнові права та обов'язки подружжя; майнові правовідносини подружжя; право власності подружжя; майнові права та обов'язки батьків; майнові права та обов'язки дітей; аліменти; позбавлення батьківських прав; опіка; піклування; патронат.	-	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю

7.	Назвати принципи сімейного права України.	-	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю
8.	Назвати порядок укладення та припинення шлюбу.	-	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю
9.	Назвати та охарактеризувати особисті немайнові права подружжя.	-	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю
10.	Скласти схему прав та обов'язків батьків і дітей.	-	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю
11.	Розтлумачити зміст наступних понять та термінів: трудове право; система трудового права; трудові правовідносини; суб'єкти трудових правовідносин; колективний договір; колективна угода; трудовий договір; контракт; трудова книжка; робочий час; час відпочинку; відпустка; святкові дні; неробочі дні; трудова дисципліна; обов'язок; заохочення; дисциплінарна відповідальність; стягнення; матеріальна відповідальність; трудовий спір; комісія з трудових спорів.	-	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю
12.	Скласти схему трудових прав громадян.	-	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю
13.	Назвати зміст контракту і чим він відрізняється від звичайного трудового договору.	-	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю

14.	Назвати та охарактеризувати підстави припинення трудового договору.		Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю
15.	Скласти схему видів робочого часу та часу відпочинку.	-	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю
16.	Розтлумачити зміст наступних понять та термінів: адміністративне право; державне управління; державна служба; державний службовець; адміністративно-правові відносини; суб'єкти адміністративно-правових відносин; адміністративно-делікатне право; адміністративно-правові режими; адміністративне правопорушення; адміністративна відповідальність; адміністративне стягнення; адміністративний примус.	-	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю
17.	Скласти схему джерел адміністративного права України.	-	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю
18.	Назвати та охарактеризувати основні компоненти управлінської системи.	-	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю
19.	Скласти схему суб'єктів адміністративних правовідносин.	-	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю
20.	Використовуючи Кодекс України про адміністративні правопорушення скласти схему видів адміністративних стягнень.	-	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю

21.	Розтлумачити зміст наступних понять та термінів: кримінальне право; злочин; склад злочину; стадії вчинення злочину; кримінальна відповідальність; осудність особи; необхідна оборона; крайня необхідність; кримінальне покарання; амністія; помилування; судимість; примусові заходи виховного характеру; примусові заходи медичного характеру.	-	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю
22.	Назвати та охарактеризувати принципи кримінального права України.	-	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю
23.	Скласти схему ознак, що характеризують наявність злочину.	-	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю
24.	Дати визначення поняттю «склад злочину» та назвати його елементи.	-	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю
25.	Використовуючи Кримінальний кодекс України, назвати види звільнення від кримінальної відповідальності.	-	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять та здачі модульного контролю

Перелік літератури

Основна:

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. - № 30. – Ст.141.
2. Закон України «Про внесення змін до Конституції України» від 8 грудня 2004 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2004.
3. Кодекс законів про працю України від 10 грудня 1971 р.: Відомості Верховної Ради Української РСР – 1971. – Додаток до № 50. – Ст. 375.
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 р. // Відомості Верховної Ради Української РСР. – Додаток до № 51. – Ст. 1122.
5. Закон України «Про колективні договори і угоди» від 1 липня 1993 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1993. - № 36. – Ст. 361.

6. Закон України «Про органи реєстрації актів громадського стану» від 24 грудня 1993 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1994. - № 14. – Ст. 78.
7. Закон України «Про відпустки» від 15 листопада 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1997. - № 2. – Ст. 4
8. Закон України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів) від 3 березня 1998 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1998. - № 34. – Ст. 227.
9. Закон України «Про державну виконавчу службу» від 24 березня 1998 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1998. - № 36-37. – Ст. 243.
10. Сімейний кодекс України від 10 січня 2002 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2002. - № 21-22. – Ст. 135.
11. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. - № 40-44. Ст. 356.

Додаткова:

1. Авер'янов В.Б. Органи виконавчої влади в Україні. – К., Ін Юре, 1997.
2. Административное право Украины: Учебник / Под общ. ред. С.В.Кивалова. – Х.: Одиссей, 2004. – 880 с.
3. Біленчук І.А. Адміністративне право України: Навчальний посібник. К.; А.С.К., 2004. – 176 с.
4. Біла Л.Р., Картузова І.О. Організація державної служби в Україні: Навчально-методичний посібник. – Одеса., Юридична література, 2000.
5. Болотіна Н.Б. Трудове право України: Підручник. – К.: Вікар, 2003.
6. Битяк Ю.П. Адміністративне право. Х.: Консум, 2000.
7. Бондарев Є.М., Бугай В.В. та ін.. Цивільне та сімейне право України: Навчальний посібник / За ред. В.В.Васильченка. – Донецьк, 2003.
8. Васильев А.С. Административное право Украины (общая часть): Учебное пособие. – Х.: Консум, 2001. – 280 с.
9. Венедиктов В.С. Трудове право України. Конспект лекцій. – Х.: Консум, 1998. – 140 с.
10. Голосніченко І.П. Адміністративне право України. (основні категорії і поняття). – К.; 1998.
11. Голосніченко І.П. Адміністративне право в Україні. – К.; 1998.
12. Державне управління в Україні: Навчальний посібник / За заг. ред. В.Б.Авер'янова. – К.; 1999.
13. Забарний Г.Г., Калюжний Р.А, Терещук О.В., Шкарупа В.К. Адміністративне право України. – К.; 2001.
14. Зобов'язальне право. Теорія і практика: Навчальний посібник / За ред. О.В.Дзери. – К.: Юрінком Інтер, 2000. – 910 с.
15. Калітенко О.М., Харитонов Е.О. Цивільне та сімейне право України: Підручник. – Х.: Одисей, 2004. – 640 с.
16. Карлицький С.М. Трудове право України: Навчальний посібник. – К.: Прецедент, 2004. – 216 с.
17. Карпенко Д.О. Трудове право України: Курс лекцій – К.: МАУП, 1999. – 192 с.
18. Кириченко В.М. Правознавство. Курс лекцій. – Запоріжжя: ЗНТУ, 2006. – 247 с.

19. Коваль Л.В. Адміністративне право України. Курс лекцій. – К.: Вентурі, 1998. – 208 с.
20. Колпаков В.К., Кузьменко О.В. Адміністративне право України: Підручник. – К.: Юрінком Інтер, 2003. – 544 с.
21. Кравченко В.В., Савчук О.П. Правознавство: Навчальний посібник. – К.: Атіка, 2005, - 560 с.
22. Кравчук К.Г. Опорні конспекти з основ права: Курс лекцій. Навчальний посібник. – К.: Атіка, 2005. – 312 с.
23. Логвінова М., Кафарський В. Основи правознавства: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2005, - 568 с.
24. Основи правознавства України: Навчальний посібник. Вид. четверте, доповн. та перероблене. / Ківалов С.В., Музиченко П.П., Крестовська Н.М., Крижанівський А.Ф. – Х.: Одісей, 2004. – 368 с.
25. Основи правознавства: Навчальний посібник / За заг. ред. П.І.Гнатенко. – К.: Юридична книга, 2004, - 320 с.
26. Основи правознавства: Навчальний посібник / Під заг. ред. В.П.Пастухова. – К.: Алерта, 2005. – 377 с.
27. Правознавство: Підручник / За ред. В.В.Копейчикова. – 7-е вид., стер. – К.: Юрінком Інтер, 2003. – 736 с.
28. Правознавство: Навчальний посібник / За загл. ред. П.В.Мельника. – Ірпінь. 2003. – 409 с.
29. Прокопенко В.І. Трудове право України: Підручник. Видання третє, пер. та доп. – Х.: Консум, 2002. – 528 с.
30. Сімейне право України: Підручник. / За ред. В.С.Гопанчука. – К.: Істина, 2002. – 304 с.
31. Сімейне право України: Підручник. / За загл. ред. В.І.Борисової та І.В.Жилінкової. – К.: Юрінком Інтер, 2004. – 264 с.
32. Трудове право України: Академічний курс: Підручник. / За загл. ред. Н.М.Хуторян. – К.: А.С.К., 2004. – 608 с.
33. Трудове право України: Академічний курс: Підручник. / П.Д.Пилипенко, В.Я.Буряк, З.Я.Козак та ін. – К.: Ін Юре, 2004. – 536 с.
34. Фурса С.Я., Фурса Є.І. Спадкове право. – К.; 2002.
35. Цивільне право України: Академічний курс: Підручник: У двох томах / За загл. ред. Я.М.Шевченко. – Т.1. Загальна частина. – 520 с., Т.2. Особлива частина. – К.: Ін Юрс, 2003. – 408 с.
36. Цивільне право України: Навчальний посібник. / За ред. Р.О.Стефанчука. – К.: Прецедент, 2004. – 448 с.
37. Шпиталенко Г.А., Шпиталенко Р.Б. Основи правознавства: Навчальний посібник / За загл. ред. І.П.Лаврінчук. - К.: Каравела, 2004. – 376 с.

Контрольні питання для самоконтролю:

1. Дайте характеристику Цивільного кодексу України.
2. дайте визначення поняття «цивільного права», «майнових та особистих немайнових відносин».
3. Охарактеризуйте суб'єкти і об'єкти цивільних правовідносин.
4. Що таке «фізична особа»?
5. Що таке «юридична особа»?
6. Який порядок виникнення та припинення діяльності юридичних осіб в Україні?
7. Що таке право власності і які форми власності існують в Україні?

8. Дайте визначення зобов'язальному праву та охарактеризуйте його систему.
9. Які форми і види цивільно-правових договорів Ви знаєте?
10. У чому полягає цивільно-правова відповідальність?
11. Розкрийте поняття «спадкування за законом», «спадкування за заповітом».
12. Визначте поняття та предмет правового регулювання сімейного права України.
13. Які принципи сімейного права України Ви знаєте?
14. Дайте визначення поняттям шлюбу і сім'ї.
15. Назвіть характерні ознаки шлюбу.
16. Назвіть ознаки сім'ї.
17. Який порядок укладення та припинення шлюбу?
18. Які відносини регулює шлюбний договір?
19. В чому полягають особисті немайнові права та обов'язки подружжя?
20. В чому полягають майнові права та обов'язки подружжя?
21. Що таке «спільна сумісна власність»?
22. Хто може бути опікуном і піклувальником?
23. Які взаємні права та обов'язки батьків і дітей передбачені законодавством?
24. Які форми правового захисту дітей Вам відомі?
25. Дайте загальну характеристику джерел трудового права України.
26. Що таке «колективний договір»?
27. Хто може виступати сторонами трудового договору?
28. Який порядок укладення трудового договору?
29. Чим відрізняється контракт від звичайного трудового договору?
30. Як оформлюється прийняття працівника на роботу, і які документи він надає при прийнятті на роботу?
31. Що таке «суміщення професій» та «сумісництво»?
32. Які є підстави розірвання трудового договору?
33. Поняття трудової книжки та її значення для працівника.
34. Що таке робочий час та його тривалість?
35. Які є види відпочинку?
36. Якими правовими методами забезпечується трудова дисципліна?
37. Які види заохочень та дисциплінарної відповідальності Ви знаєте?
38. Що таке «правила внутрішнього трудового розпорядку»?

39. У чому полягає правова сутність матеріальної відповідальності сторін трудового договору?
40. Що таке трудовий спір та його види?
41. Які органи мають право розглядати індивідуальні трудові спори?
42. Що являє собою предмет адміністративного права України?
43. Які нормативно-правові акти є джерелами адміністративного права України?
44. Які ознаки властиві державному управлінню?
45. Дайте визначення поняттям «державна служба» і «державний службовець».
46. Хто може бути суб'єктом адміністративних правовідносин?
47. Що таке «адміністративне правопорушення»?
48. Що таке «адміністративне стягнення»?
49. Які ознаки адміністративного правопорушення Ви знаєте?
50. Які види адміністративних стягнень Ви знаєте?
51. Які є особливості притягнення до адміністративної відповідальності неповнолітніх?
52. Які органи уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення?
53. Назвіть основні завдання кримінального законодавства України.
54. Які принципи кримінального права України Ви знаєте?
55. Назвіть ознаки, що характеризують наявність злочину.
56. Що таке «склад злочину»?
57. Що таке «злочин»?
58. Які стадії злочину Ви знаєте?
59. Які є види кримінального покарання?
60. Перерахуйте обставини, що пом'якшують покарання.
61. Назвіть злочини, за вчинення яких кримінальна відповідальність настає з 14 років.
62. Назвіть обставини, які пом'якшують кримінальну відповідальність.
63. Назвіть підстави звільнення від кримінальної відповідальності.

Науково-методичні матеріали з курсу «Основи права»

ЗАПИТАННЯ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПЕРШИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ

Перший змістовий контроль

1. Поняття та види соціальних норм.
2. Співвідношення норм права і норм моралі.
3. Поняття права. Об'єктивне право. Суб'єктивне право.
4. Основні ознаки права.
5. Функції права.
6. Поняття та основні форми (джерела) права.
7. Види нормативно-правових актів.
8. Поняття та види законів.
9. Поняття та види підзаконних актів.
10. Поняття та елементи системи права.
11. Галузь права.
12. Підгалузь права.
13. Інститут права.
14. Поняття та структура системи законодавства.
15. Поняття та основні форми систематизації законодавства.
16. Інкорпорація.
17. Кодифікація.
18. Консолідація.
19. Поняття та структура норми права.
20. Гіпотеза.
21. Диспозиція.
22. Санкція.
23. Поняття та структура правових відносин.
24. Суб'єкти правових відносин.
25. Правоздатність.
26. Дієздатність.
27. Поняття та види об'єктів правових відносин.
28. Зміст правових відносин.
29. Поняття та види юридичних фактів.
30. Поняття та структура правосвідомості.
31. Види правосвідомості.
32. Поняття та структура правової культури.
33. Поняття та види правомірної поведінки.
34. Поняття та ознаки правопорушення.
35. Поняття злочину.
36. Поняття та види проступку.
37. Поняття та елементи складу правопорушення.
38. Об'єкт правопорушення.

39. Об'єктивна сторона правопорушення.
40. Суб'єкт правопорушення.
41. Суб'єктивна сторона правопорушення.
42. Поняття та види юридичної відповідальності.
43. Кримінальна відповідальність.
44. Адміністративна відповідальність.
45. Цивільна відповідальність.
46. Дисциплінарна відповідальність.
47. Матеріальна відповідальність.
48. Цілі юридичної відповідальності.
49. Ознаки юридичної відповідальності.
50. Підстави для притягнення до юридичної відповідальності.
51. Джерела конституційного права України.
52. Поняття та ознаки Конституції України.
53. Поняття конституційного ладу України.
54. Основні принципи конституційного ладу України.
55. Державний устрій України.
56. Територіальний устрій України.
57. Характеристика державних символів України.
58. Поняття «людина», «особа», «громадянин».
59. Поняття громадянства. Система органів, що вирішують питання щодо громадянства України.
60. Основні елементи конституційно-правового статусу громадян України.
61. Принципи громадянства України.
62. Документи, які підтверджують громадянство України.
63. Порядок набуття громадянства України.
64. Умови вступу до громадянства України.
65. Порядок припинення громадянства України.
66. Правовий статус іноземців в Україні.
67. Основні принципи конституційно-правового інституту прав і свобод людини.
68. Основні конституційні права і свободи людини і громадянина в Україні.
69. Громадянські (особисті) права і свободи людини і громадянина в Україні.
70. Політичні права і свободи людини і громадянина в Україні.
71. Економічні права людини і громадянина в Україні.
72. Соціальні права і свободи людини і громадянина в Україні.
73. Культурні права і свободи людини і громадянина в Україні.
74. Конституційні обов'язки людини і громадянина в Україні.
75. Конституційні гарантії прав і свобод людини і громадянина в Україні.
76. Економічні гарантії прав і свобод людини і громадянина в Україні.
77. Політичні гарантії прав і свобод людини і громадянина в Україні.
78. Ідеологічні гарантії прав і свобод людини і громадянина в Україні.
79. Юридичні гарантії прав і свобод людини і громадянина в Україні.
80. Поняття, ознаки та функції державної влади в Україні.
81. Конституційний принцип поділу державної влади в Україні.
82. Конституційні принципи організації та діяльності державної влади в Україні.

83. Характеристика виборчої системи України.
84. Характеристика принципів виборчого права в Україні.
85. Виборчий процес в Україні (на прикладі виборів до Верховної ради України).
86. Поняття, види та соціальне призначення референдуму.
87. Парламент України: поняття та правовий статус.
88. Основні функції Верховної Ради України.
89. Повноваження Верховної Ради України.
90. Органи та посадові особи Верховної Ради України.
91. Правовий статус народного депутата України.
92. Поняття та стадії законодавчого процесу.
93. Компетенція та нормативно-правові акти Верховної Ради України.
94. Інститут глави держави.
95. Основні повноваження Президента України.
96. Компетенція та нормативно-правові акти Президента України.
97. Порядок обрання Президента України та строк його повноважень
98. Усунення Президента України з поста в порядку імпічменту.
99. Порядок заміщення посади Президента України.
100. Поняття та система виконавчої влади України.
101. Склад та порядок формування Кабінету Міністрів України.
102. Функції та повноваження Кабінету Міністрів України.
103. Характеристика центральних органів виконавчої влади.
104. Правовий статус місцевих органів виконавчої влади.
105. Поняття та принципи місцевого самоврядування в Україні.
106. Характеристика системи місцевого самоврядування в Україні.
107. Порядок формування та організація роботи органів місцевого самоврядування в Україні.
108. Матеріально-фінансова база місцевого самоврядування в Україні.
109. Органи самоорганізації населення.
110. Характеристика судової влади в Україні.
111. Поняття та основні ознаки правосуддя.
112. Принципи здійснення правосуддя.
113. Характеристика судової системи України.
114. Характеристика системи судів загальної юрисдикції.
115. Місцеві суди.
116. Апеляційні суди.
117. Вищі спеціалізовані суди.
118. Верховний суд України.
119. Правовий статус суддів в Україні.
120. Конституційні вимоги до суддів. Порядок призначення судді на посаду.
121. Правові гарантії незалежності суддів в Україні.
122. Склад та порядок формування Конституційного Суду України.
123. Вимоги до судді Конституційного Суду України.
124. Повноваження Конституційного Суду України.
125. Форми звернення до Конституційного Суду України.
126. Поняття та суб'єкти права на конституційне подання до Конституційного

- Суду України.
127. Поняття та суб'єкти права на конституційне звернення до Конституційного Суду України.
  128. Поняття та система правоохоронних органів України.
  129. Поняття та система органів прокуратури України.
  130. Функції прокуратури України.
  131. Правові акти прокурора (протест, припис, подання, постанова).
  132. Поняття та система органів внутрішніх справ України.
  133. Структура органів внутрішніх справ України.
  134. Поняття та основні завдання міліції України.
  135. Основні структурні підрозділи міліції України.
  136. Принципи діяльності міліції України.
  137. Порядок призначення та компетенція Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.
  138. Характеристика системи органів юстиції України.
  139. Основні напрямки діяльності органів юстиції України.
  140. Поняття та принципи діяльності нотаріату України.
  141. Характеристика системи нотаріальних органів України.
  142. Характеристика основних нотаріальних дій державних нотаріальних контор України.
  143. Поняття та основні види діяльності адвокатури України.
  144. Вимоги до адвокатури щодо зайняття адвокатською діяльністю.
  145. Характеристика правових гарантій адвокатської діяльності в Україні.
  146. Порядок припинення адвокатської діяльності в Україні.

ЗАПИТАННЯ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ДРУГИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ

Другий модульний контроль

1. Поняття та предмет цивільного права України.
2. Джерела цивільного права.
3. Принципи цивільного права.
4. Функції цивільного права.
5. Загальна характеристика Цивільного кодексу України.
6. Поняття та елементи цивільно-правових відносин.
7. Майнові та особисті немайнові відносини.
8. Суб'єкти цивільно-правових відносин.
9. Цивільна правосуб'єктність.
10. Види цивільної дієздатності фізичної особи.
11. Часткова цивільна дієздатність.
12. Неповна цивільна дієздатність.
13. Повна цивільна дієздатність.
14. Обмежена цивільна дієздатність.
15. Недієздатність фізичної особи.
16. Поняття та ознаки юридичної особи.
17. Цивільна правосуб'єктність юридичної особи.
18. Об'єкти цивільно-правових відносин.
19. Поняття права власності в Україні.
20. Форми власності в Україні.
21. Суб'єкти права власності в Україні.
22. Захист права власності в Україні.
23. Поняття та система зобов'язального права.
24. Характеристика суб'єкта, об'єкта і змісту зобов'язань.
25. Підстави виникнення та припинення зобов'язань.
26. Поняття та предмет цивільно-правового договору.
27. Види договорів.
28. Форми договорів.
29. Цивільно-правова відповідальність.
30. Види цивільно-правової відповідальності.
31. Поняття спадкового права.
32. Характеристика суб'єктів спадкових правовідносин.
33. Характеристика спадкодавця.
34. Характеристика спадкоємця.
35. Поняття спадщини. Час і місце відкриття спадщини.
36. Спадкування за законом.
37. Характеристика черг спадкоємців.
38. Спадкування за заповітом.
39. Характеристика заповіту подружжя та секретного заповіту.
40. Поняття та предмет сімейного права України.

41. Принципи сімейного права України.
42. Загальна характеристика Сімейного кодексу України.
43. Поняття та ознаки сім'ї.
44. Поняття та умови складання шлюбу.
45. Юридичні перешкоди щодо укладання шлюбу.
46. Характеристика змісту і форми шлюбного договору.
47. Поняття та підстави припинення шлюбу.
48. Порядок розірвання шлюбу.
49. Особисті немайнові права та обов'язки подружжя.
50. Майнові права та обов'язки подружжя.
51. Право власності подружжя.
52. Особиста приватна власність дружини, чоловіка.
53. Спільна сумісна власність подружжя.
54. Права і обов'язки батьків.
55. Права і обов'язки дітей.
56. Права і обов'язки батьків і дітей щодо матеріального утримання (аліменти).
57. Поняття та підстави щодо позбавлення батьківських прав.
58. Порядок позбавлення батьківських прав.
59. Правові форми захисту дітей.
60. Порядок встановлення та припинення опіки над дитиною.
61. Вимоги до опікуна дитини.
62. Порядок встановлення та припинення піклування над дитиною.
63. Вимоги до піклувальника дитини.
64. Поняття та умови патронату над дитиною.
65. Вимоги до патронатного вихователя.
66. Поняття та предмет трудового права України.
67. Поняття та структура трудових правовідносин.
68. Джерело трудового права України.
69. Загальна характеристика Кодексу законів про працю України.
70. Характеристика колективного договору.
71. Поняття та види колективної угоди.
72. Порядок прийняття колективного договору. Контроль за його виконанням.
73. Поняття та сторони трудового договору.
74. Зміст трудового договору.
75. Види трудових договорів.
76. Форми трудових договорів.
77. Документи, які необхідні для укладення трудового договору.
78. Вимоги щодо ведення трудових книжок працівників.
79. Поняття та порядок укладення контракту.
80. Зміст контракту.
81. Підстави для припинення трудового договору.
82. Розірвання трудового договору з ініціативи працівника.
83. Розірвання трудового договору з ініціативи власника або уповноваженого ним органу.
84. Припинення трудового договору з ініціативи третіх осіб.

85. Поняття та види робочого часу.
86. Нормальний робочий час.
87. Скорочений робочий час.
88. Неповний робочий час.
89. Ненормований робочий час.
90. Надурочний робочий час.
91. Нічний робочий час.
92. Поняття та види часу відпочинку.
93. Перерви в робочому дні.
94. Щоденний (міжзмінний) відпочинок.
95. Щотижневий безперервний відпочинок.
96. Святкові і неробочі дні.
97. Види відпусток.
98. Щорічні відпустки.
99. Додаткові відпустки у зв'язку з навчанням.
100. Творчі відпустки.
101. Соціальні відпустки.
102. Відпустка без збереження заробітної плати.
103. Особливі умови праці жінок.
104. Особливі умови праці молоді.
105. Поняття та характеристика трудової дисципліни.
106. Правові методи впливу на працівника.
107. Поняття дисциплінарного проступку.
108. Поняття та види дисциплінарних стягнень.
109. Порядок застосування дисциплінарних стягнень.
110. Поняття та види матеріальної відповідальності сторін трудових правовідносин.
111. Обмежена матеріальна відповідальність працівника.
112. Повна матеріальна відповідальність працівника.
113. Поняття і порядок розгляду індивідуальних трудових спорів.
114. Комісія з трудових спорів.
115. Порядок розгляду колективних трудових спорів (конфліктів).
116. Поняття та предмет адміністративного права України.
117. Джерела адміністративного права України.
118. Загальна характеристика Кодекса України про адміністративні правопорушення.
119. Поняття та види державного управління.
120. Поняття державної служби та державного службовця.
121. Поняття та структура адміністративно-правової норми.
122. Поняття та структура адміністративних правовідносин.
123. Суб'єкти адміністративних правовідносин.
124. Поняття адміністративного правопорушення (проступку).
125. Ознаки адміністративного правопорушення.
126. Відмінність адміністративного проступку від злочину.
127. Відмінність адміністративного проступку від дисциплінарного проступку.

128. Характеристика адміністративної відповідальності.
129. Поняття та види адміністративних стягнень.
130. Порядок розгляду справи поро адміністративні правопорушення.
131. Поняття та предмет кримінального права України.
132. Завдання та функції кримінального права України.
133. Принципи кримінального права України.
134. Загальна характеристика Кримінального кодексу України.
135. Поняття та ознаки злочину.
136. Поняття та структура складу злочину.
137. Об'єкт злочину.
138. Об'єктивна сторона злочину.
139. Суб'єкт злочину.
140. Суб'єктивна сторона злочину.
141. Підстави кримінальної відповідальності.
142. Підстави звільнення від кримінальної відповідальності.
143. Поняття та види кримінальних покарань.
144. Основні покарання.
145. Додаткові покарання.
146. Звільнення від покарання та від відбування покарання.
147. Особливості кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх.
148. Підстави застосування примусових заходів виховного характеру до неповнолітніх.

ЗАПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ІСПИТУ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ ПРАВА»

1. Поняття та види соціальних норм. Право в системі соціальних норм.
2. Поняття та ознаки права.
3. Поняття та основні форми (джерела) права.
4. Види нормативно-правових актів.
5. Поняття та елементи системи права.
6. Поняття та структура системи законодавства. Основні форми систематизації законодавства.
7. Поняття та структура норми права.
8. Поняття та структура правових відносин.
9. Правоздатність і дієздатність фізичної та юридичної особи.
10. Поняття та види юридичних фактів.
11. Поняття та види правосвідомості, правової культури.
12. Поняття та види правомірної поведінки.
13. Поняття та ознаки правопорушення.
14. Поняття та елементи складу правопорушення.
15. Поняття та види юридичної відповідальності.
16. Загальна характеристика Конституції України.
17. Поняття та основні принципи конституційного ладу України.

18. Державна символіка України.
19. Порядок набуття та припинення громадянства України.
20. Основні конституційні права і свободи людини і громадянина в Україні.
21. Поняття, ознаки та функції державної влади в Україні.
22. Правовий статус та повноваження Верховної Ради України.
23. Правовий статус та повноваження Президента України.
24. Поняття та система виконавчої влади України.
25. Органи місцевого самоврядування в Україні.
26. Судова влада в Україні. Поняття, ознаки та принципи здійснення правосуддя.
27. Характеристика системи судів загальної юрисдикції.
28. Правовий статус суддів в Україні. Конституційні вимоги до суддів та порядок їх призначення на посаду.
29. Повноваження, склад та порядок формування Конституційного Суду України.
30. Форми та суб'єкти права на звернення до Конституційного Суду України.
31. Поняття та система правоохоронних органів України.
32. Поняття, система та функції прокуратури України.
33. Поняття, система та основні завдання органів внутрішніх справ України.
34. Характеристика системи органів юстиції України. Нотаріат.
35. Поняття та основні види діяльності адвокатури України.
36. Джерела цивільного права. Загальна характеристика Цивільного кодексу України.
37. Поняття та елементи цивільно-правових відносин.
38. Види цивільної дієздатності фізичної особи.
39. Поняття та ознаки юридичної особи.
40. Форми та суб'єкти права власності в Україні.
41. Поняття, види та форми цивільно-правових договорів.
42. Характеристика суб'єктів спадкових правовідносин. Спадщина.
43. Поняття та ознаки сім'ї. Умови складання та підстави припинення шлюбу.
44. Особисті немайнові та майнові права і обов'язки подружжя, батьків і дітей.
45. Позбавлення батьківських прав. Опіка. Піклування. Патронат.
46. Джерела трудового права. Загальна характеристика Кодексу законів про працю України.
47. Характеристика колективного договору. Поняття та види колективної угоди.
48. Поняття, сторони, зміст, види та форми трудових договорів.
49. Припинення трудового договору.
50. Поняття та види робочого часу, часу відпочинку.
51. Особливі умови праці жінок та молоді.
52. Характеристика трудової дисципліни. Види дисциплінарних стягнень.
53. Порядок розгляду індивідуальних та колективних трудових спорів.
54. Джерела адміністративного права. Загальна характеристика Кодексу України про адміністративні правопорушення.
55. Поняття та ознаки адміністративного правопорушення.
56. Адміністративна відповідальність. Поняття та види адміністративних стягнень.
57. Поняття, завдання та принципи кримінального права України. Загальна характеристика Кримінального кодексу України.

58. Поняття та ознаки злочину. Структура складу злочину.
59. Підстави кримінальної відповідальності. Поняття та види кримінальних покарань.
60. Особливості кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх.

**Навчально – методичні вимоги та рекомендації
щодо вивчення навчальної дисципліни
«Основи права»**

Вивчення гуманітарної нормативної навчальної дисципліни «Основи права» буде проходити відповідно до вимог кредитно-модульної системи.

Вимоги до дисципліни

У результаті вивчення предмета, студенти повинні знати:

- загальнотеоретичні правові поняття та терміни;
- структуру права та законодавства;
- поняття і ознаки правосвідомості та правової культури, правової поведінки та юридичної відповідальності;
- питання функціонування системи права, дії механізму правового регулювання;
- підстави виникнення, зміни та припинення правових відносин;
- основи конституційного права України;
- органи державної влади та місцевого самоврядування України;
- судові, правоохоронні та правозахисні органи України;
- основні визначення та поняття головних галузей законодавства України;
- джерела чинного законодавства України;
- правила підготовки та застосування нормативно-правових актів в Україні;

Після вивчення предмета студенти повинні вміти:

- володіти загальнотеоретичними поняттями і термінами та вміти використовувати їх;
- характеризувати і тлумачити норми Конституції та чинного законодавства України;
- правильно застосовувати у практичній діяльності та повсякденному житті закони та підзаконні акти України;
- орієнтуватися в сучасному правовому полі;
- розмежовувати правові відносини у суспільстві;
- використовувати правові процедури захисту прав і свобод людини у судових та інших державних органах України;

- правильно користуватися спеціальною літературою з різних галузей прав України;
- грамотно оцінювати юридичні факти; аналізувати сучасні проблеми розвитку суспільства і виробляти власну життєву позицію.

Викладання дисципліни здійснюється на основі курсу лекцій та шляхом проведення семінарських занять (переважно у формі дискусії), групових та індивідуальних консультацій. Під час занять будуть використані інтерактивні методи викладання та навчання, а також різні види контролю за рівнем засвоєння студентами навчального матеріалу.

Методи контролю та оцінювання знань

У процесі вивчення навчальної дисципліни використовуються наступні види контролю:

1. **Поточний** – здійснюється на семінарських заняттях. За змістом він включає перевірку розуміння та запам'ятовування студентом навчального матеріалу, який охоплюється темою лекційного та семінарського заняття, умінь самостійно опрацьовувати нормативно-правові акти та навчально-методичну літературу, здатність осмислити зміст вивчаємої теми, умінь публічно чи письмово представити певний матеріал, а також завдань самостійної роботи;

2. **Підсумковий** – здійснюється у формі письмової комплексної контрольної роботи, яка охоплює матеріал тем модуля. Кожному студенту видається індивідуальний варіант контрольних завдань, що складається з трьох частин:

- перша частина – студент має дати чітке визначення правовим поняттям та термінам;

- друга частина – студент має дати ґрунтовну відповідь щодо особливостей елементів понять та термінів (ознаки, функції, форми, види, структура тощо);

- третя частина – студент, використовуючи Конституцію та чинне законодавство України, має грамотно оцінити юридичний факт та вибрати правильний варіант відповіді на запитання.

Крім того, під час модульного контролю враховуються результати науково-дослідної роботи та самостійної роботи студента.

Модульний контроль проводиться на останній парі модуля, протягом двох академічних годин. До модульного контролю допускаються усі студенти незалежно від їх поточної успішності та відвідування занять, але під час сумкової модульної оцінки враховуються всі види робіт, передбачених робочою навчальною програмою та які вони мали виконати під час відпрацювання навчального матеріалу поточного модулю.

Студент вважається таким, що приступив до проходження модульного контролю, якщо він з'явився на контрольний захід та отримав контрольну роботу. Виконання контрольної роботи кожен студент здійснює індивідуально, при цьому він може користуватися лише нормативно-

правовими актами. Під час контрольного заходу студенту забороняється у будь-якій формі обмінюватися інформацією з іншими студентами або використовувати матеріали крім дозволених.

При виявленні порушення студентом встановленого порядку проведення модульного контролю він усувається від його подальшого проведення, його робота не перевіряється, на ній робиться запис «порушив дисципліну», «списав» тощо та оцінюється «нулем балів». Якщо студент не з'явився для проведення модульного контролю або не здав контрольної роботи, йому також виставляється «нуль балів». Допуск до повторного складання модульного контролю забороняється за винятком випадків, коли студенти були відсутні на контролі з поважної причини. У цьому випадку студенту на підставі талону, виданого в деканаті, надається право пройти модульний контроль індивідуально. Дозволяється проводити повторну перевірку опанування навчальної програми модуля лише під час ліквідації академічної заборгованості після закінчення поточного семестру.

Результати модульного контролю доводяться до відома студентів протягом тижня після його проведення.

Студент, який не погоджується з отриманою оцінкою з письмової комплексної контрольної роботи, має право звернутися з письмовою апеляцією до завідуючого кафедри після оголошення її результатів. Розгляд апеляції проводиться протягом двох робочих днів після її подання комісією кафедри в присутності студента, яка і приймає остаточне рішення.

Сумарна модульна оцінка визначається після останнього модульного контролю з навчальної дисципліни. При цьому викладач має право збільшити її від 1 до 5 балів, в залежності від активності студента на заняттях, своєчасності та ретельності відпрацьовування навчальних матеріалів, участі в олімпіадах і науково-дослідній роботі та інше.

Сумарна модульна оцінка переводиться в екзаменаційну оцінку відповідно до шкали оцінювання.

Студент, який отримав за результатами двох модульних контролів «задовільно», «добре» або «відмінно», виконав усі завдання передбачені робочою навчальною програмою дисципліни «Основи права» звільняється від складання іспиту.

Загальна оцінка з навчальної дисципліни визначається як середня за результатами двох модульних контролів.

Студент, який отримав оцінку «незадовільно» з одного модульного контролю, може складати іспит з відповідної частини дисципліни. На підставі одержаної оцінки з дисципліни та урахуванням позитивної оцінки з іншого модуля визначається екзаменаційна оцінка.

Іспит з навчальної дисципліни у повному обсязі складають ті студенти, які мають незадовільні оцінки з двох модульних контролів та за умов виконання усіх самостійних завдань, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни.

В основі рейтингової системи використана 100-бальна шкала оцінок. Це максимальна сума балів за всі види робіт, що виконані студентом з навчальної

дисципліни протягом семестру: семінарські заняття; індивідуальні завдання; підготовка рефератів, тез, доповідей; самостійна робота; комплексні контрольні роботи, участь у наукових конференціях з проблем права тощо.

Система нарахування рейтингових балів:

- виконання завдань самостійної роботи - 1-3 бали
- виконання індивідуальних завдань - 1-3 бали
- виконання та захист реферату - 1-3 бали
- виступ на семінарському занятті - 1-2 бали
- письмова комплексна контрольна робота
- (5 запитань і 10 тестів – за повну правильну відповідь на запитання 2 бали, тест – 1 бал) - 1-20 балів

Шкала оцінювання:

Рейтингова система (100-бальна)	Чотирибальна оцінка	ECTS оцінка
81-100	відмінно	A
65-80	добре	BC
50-64	задовільно	DE
35-49	незадовільно (з можливістю повторного складання)	FX
1-34	незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)	F

Методичні рекомендації щодо підготовки до семінарських занять та написання рефератів

Семінар – це загальнонавчальна назва широко застосовуваного виду занять з різноманітних навчальних дисциплін, частіше – з гуманітарних наук.

Семінарське заняття є однією з найважливіших форм навчального заняття у вищому навчальному закладі, яке проводиться у формі дискусії навколо попередньо визначених тем, до котрих студенти готують тези виступів на підставі індивідуально виконаних завдань. Семінари проводяться з основних тем навчальної програми і є ефективною формою закріплення теоретичних знань, отриманих на лекціях і під час самостійної роботи з навчальною і науковою літературою.

Головна мета семінарських занять – опанування студентами навчальної дисципліни, забезпечення глибокого і всебічного аналізу та колективного обговорення основних проблем курсу, навчання їх елементам творчого застосування отриманих знань на практиці.

Основними завданнями семінарських занять є:

- закріплення у студентів теоретичних знань;
- оволодіння ними науковим апаратом, навичками усного і письмового викладання навчального матеріалу;
- залучення їх до науки, наукових досліджень;
- прищеплення їм навичок творчого мислення, самостійного формулювання та висловлювання власних думок, а також захисту висунутих наукових положень і висновків;
- формування в них правового світогляду, здатності пов'язувати загальнотеоретичні положення з вимогами повсякденної практики державно-правового будівництва в країні.

Види проведення семінарських занять можуть бути різноманітними. Вони залежать від типу семінару, змісту і особливостей теми, складу студентів. Найбільш поширеними видами на семінарі є: розгорнута бесіда; виступи з рефератами, доповідями; диспут у формі діалогу; круглий стіл тощо.

Треба пам'ятати, що якість семінару перш за все залежить від підготовки студентів до нього, тому при підготовці до семінару кожен студент повинен уважно ознайомитися з планом, який відображає зміст чергової теми заняття; прочитати і продумати свої лекційні записи, які відносяться до теми семінару; вивчити чи законспектувати рекомендовану літературу; скористатися при потребі консультацією викладача; скласти розгорнутий план, тези чи конспект виступу з усіх питань теми заняття.

Студентам необхідно відвідувати кожне семінарське заняття. Пропуск семінару позбавляє студента можливості усвідомити, закріпити та отримати цілісне уявлення по тій чи іншій темі. Крім того, це створює значні труднощі при підготовці до підсумкового модульного контролю, іспиту.

Деякі питання роботи на семінарі:

- 1) переважну більшість семінарських занять буде проведено у формі інтерактивної дискусії, під час якої викладач здійснює поточний контроль якості знань студентів, перевіряє виконання їх завдань самостійної роботи;
- 2) семінарське заняття починається вступним словом викладача, в якому він розкриває значення теми і цілі заняття, форми і методи його проведення;
- 3) студент, розкриваючи зміст того чи іншого питання теми семінарського заняття повинен пов'язувати матеріал з актуальними проблемами сучасності, розглядати правові явища з позиції Конституції та чинного законодавства України, наводити приклади;
- 4) кожному студенту необхідно постійно вдосконалювати навички володіння державною мовою, правильного вживання понять і термінів. Систематичні виступи на семінарах сприяють поповненню словарного запасу, а також вмінню лаконічно і точно висловлювати свої думки;
- 5) студенти повинні уважно слухати виступи своїх однокурсників і оцінювати наскільки глибоко розкриті питання. Це дає можливість кожному присутньому на семінарі висловити свою точку зору та подолати прогалини, які мали місце у відповіді. Активна участь на семінарських заняттях прищеплює навички участі в дискусії, аналізі різних точок зору, вмінню відстоювати свою позицію;
- 6) після закінчення виступу студента відбувається обговорення проблеми. При цьому викладач не тільки направляє обговорення на розкриття вузлових питань, але і дає змогу виступити усім учасникам семінару. Якщо ж доповідач чи інший виступаючий на семінарі припускає явні помилки, то для виключення втрати часу викладач може його зупинити і надати слово іншому;
- 7) закінчується семінарське заняття заключним словом викладача, в якому аналізується ступінь розкриття теми, оцінюються всі форми участі студентів на семінарі (виступ з питання, реферат, повідомлення, доповнення, зауваження тощо) та нараховуються рейтингові бали, дається завдання на наступне заняття.

Обов'язковим компонентом семінарського заняття з навчальної дисципліни «Основи права» є підготовка рефератів з найбільш актуальних та складних тем курсу.

Реферат не є дослівним переказом тексту підручника або навчального посібника, а являє собою одну з форм наукового дослідження на певну тему, творчо перероблену на основі знайомства зі станом сучасних наукових

досліджень (науково-проблемний реферат) або виклад основних положень певних видань чи їх частин (оглядово-інформаційний реферат).

Реферат має бути виконано самостійно. Мета написання реферату полягає у набутті студентом знань з правознавства, вміння і навичок працювати з науковою літературою і нормативно-правовими актами, самостійно аналізувати і узагальнювати матеріал, робити і формулювати власні висновки та пропозиції.

За допомогою рефератів студент глибше вивчає найбільш складні проблеми навчальної дисципліни, вчиться правильно оформлювати роботу та докласти результати своєї праці.

Підготовка реферату включає в себе наступні етапи:

- 1) вибір теми;
- 2) підбір і вивчення спеціальної літератури та нормативно-правових актів;
- 3) складання плану реферату;
- 4) викладення змісту теми;
- 5) оформлення реферату;
- 6) усний виклад реферату.

1. Вибір теми

Студент самостійно обирає тему реферату з запропонованого переліку. Допускається закріплення декількох студентів за однією і тією ж темою реферату. В такому разі на семінарських заняттях один з них доповідає, а інші виступають з доповненнями та уточненнями. Студент може в обсязі навчальної програми дисципліни сам запропонувати тему реферату, узгодив її з викладачем.

При виборі теми студенту слід керуватися своїми інтересами до певної проблеми, можливостями підбору літератури та інше.

2. Підбір і вивчення спеціальної літератури та нормативно-правових актів

Роботу над рефератом потрібно починати з вивчення стосовно обраної теми відповідного розділу підручника, навчального посібника, конспектів лекцій. Після того як загальне уявлення про обрану тему склалося, студенту слід приділити серйозну увагу підбору і вивченню норм активно-правових актів та літератури, орієнтовний список якої наведено після кожної теми. Однак запропонований перелік джерел не повинен зв'язувати ініціативу студента. Він може та мусить використати інші роботи, самостійно підібрані внаслідок вивчення бібліографії за обраною проблематикою.

Вивчаючи ту чи іншу наукову працю, студент повинен сприймати її крізь призму тих основних проблем, що їх вирішував автор. Без усвідомлення проблеми неможливо виділити головне й істотне, важко відокремити тезу від аргументів і практично неможливо перебороти формальне ставлення до змісту досліджуваної праці.

3. Складання плану реферату

Після ознайомлення з літературою та нормативно-правовими актами студент складає план реферату, в якому конкретизуються питання обраної теми та який включає в себе:

- вступ;
- основну частину (виклад змісту теми);
- висновки;
- список використаної літератури.

Вступ є обов'язковою частиною реферату, в якому стисло обґрунтовується актуальність, наукова і практична значимість обраної теми, вказується на її місце в структурі курсу правознавства, формулюються цілі дослідження.

Основна частина реферату складається з розділів та підрозділів, в яких мають бути послідовно розглянуті всі питання теми. При цьому слід мати на увазі, що кількість розділів та підрозділів не регламентується, але недоцільно їх робити невеликими за обсягом. Якщо матеріал важко розбити на декілька частин через його тісну змістовну і логічну послідовність, розділ можна не розбивати на підрозділи.

При визначенні назв розділів і підрозділів необхідно знати, що назва розділу не може повторювати назву теми роботи, а назва підрозділу повторювати назву розділу.

Заключна частина реферату має містити висновки, в яких формулюються результати дослідження, оцінки проаналізованого матеріалу, пропозиції чи рекомендації з досліджуваної проблематики.

Вступ і висновки реферату разом не повинні перевищувати одну чверть його обсягу.

4. Викладання змісту теми

Після підбору і вивчення літератури, визначення плану реферату слід приступити до узагальнення та систематизації зібраного матеріалу. Виклад матеріалу повинен бути чітким, логічним та послідовним. Викладати матеріал у рефераті рекомендується у безособовій формі висловлювання (наприклад, «вважаємо», «думаємо», «рахуємо» та інше). Необхідно вживати терміни, властиві даній науці, уникати незрозумілих понять та складних граматичних оборотів. Терміни, окремі слова і словосполучення допускається змінювати прийнятими текстовими скороченнями, значення яких зрозуміле з контексту реферату.

При використанні цитат з літературних та наукових джерел слід пам'ятати, що вони необхідні для підтвердження думки автора реферату, або ж для висловлювання своєї думки на противагу іншій. Занадто зловживати ними не слід.

Студенту доцільно звернути увагу на такі характерні недоліки, які трапляються при написання реферату і які можуть привести до незадовільної оцінки:

- механічне, дослівне переписування використаної літератури;
- поверховий, не аргументований виклад основних теоретичних положень;
- невідповідність між змістом роботи та її планом;
- абстрактний виклад теми, відсутність посилань на чинне законодавство України;
- недбалість і неграмотність викладу.

Отже, основними вимогами до написання реферату є вміння виділяти головні теоретичні питання і роз'яснювати їх на конкретному матеріалі, логічно та послідовно розкривати зміст теми, використовуючи при цьому сучасну юридичну літературу.

5. Оформлення реферату

Студент повинен пам'ятати, що через оформлення реферату, його зовнішній вигляд, викладач формує першу думку про зміст матеріалу. Тому кожному студенту необхідно опанувати техніку й етику оформлення наукової праці та дотримуватись стандартних вимог, які висуваються щодо рефератів.

Починається робота з титульного листа, який оформлюється згідно зі зразком (додаток 1).

Після титульного листа, на другій сторінці реферату подається план роботи (додаток 2).

Кожна структурна частина роботи повинна починатися з нової сторінки та мати заголовок, який відповідає плану реферату. Заголовки слід розташовувати посередині рядка і друкувати великими літерами без крапок в кінці, не підкреслюючи. Якщо заголовок складається з двох чи більше речень, тоді їх розділяють крапкою. Перенесення слів у заголовку не допускається.

Відстань між заголовком і подальшим чи попереднім текстом має бути не менше, ніж три інтервали, та не менше, ніж два інтервали, якщо робота виконана за допомогою комп'ютера.

Розділи слід нумерувати арабськими цифрами без крапок в кінці. Підрозділи повинні мати порядкову нумерацію в межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номеру розділу і порядкового номеру підрозділу, відокремлених крапкою (наприклад - 1.1, 1.2).

Усі сторінки, починаючи з другої, послідовно нумеруються з проставленням арабських цифр за загальним правилом у нижньому правому куті, без крапки в кінці. Слід мати на увазі, що першою сторінкою реферату є титульний лист, на якому нумерація сторінки не ставиться, але враховується при нумерації наступної сторінки.

Реферат пишеться чітким, розбірливим почерком, або друкується на одному боці аркуша білого паперу формату А4 (розмір 210x297 мм) через два міжстрокових інтервали для друкарської машинки і півтора – для комп'ютера, з

обов'язковим додержанням при цьому такої ширини полів: зверху і знизу – 20 мм, зліва – 25-30 мм, справа – 10 мм. На одній сторінці повинно бути не більше 32-40 рядків.

Загальний обсяг реферату не повинен перебільшувати 24 друкованих сторінок тексту через 2 інтервали чи 16 – через 1,5 інтервали.

Робота повинна бути зброшурована і підшита. На останній сторінці ставиться число, місяць та рік виконання роботи, а також підпис виконавця.

Оформлення списку використаної літератури є важливою складовою написання реферату. В список включаються тільки ті джерела, які використовувались при написанні реферату або на які зроблено посилання в самій роботі. Список літератури в загальний обсяг реферату не включається, але нумерація сторінок продовжується.

При оформленні списку використаної літератури його слід умовно розділити на дві частини: нормативно-правові акти і спеціальна література (нумерація, при цьому залишається наскрізною).

Нормативно-правові акти розміщуються за їх юридичною силою (Конституція, закони, підзаконні нормативні акти – укази Президента, постанови Кабінету Міністрів України і т. ін.) Нормативно-правові акти однакової юридичної сили розміщуються в хронологічному порядку.

Наприклад:

1. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. // Голос України. – 1996. – 13 липня.
2. Декларація про державний суверенітет України: (16 липня 1990 р.) – К., 1991. – 8 с.
3. Постанова Верховної Ради УРСР «Про оголошення незалежності України» від 24 серпня 1991 р. // Відомості Верховної Ради Української РСР, - 1991. - № 38 – Ст. 502.
4. Закон України. «Про прокуратуру» від 5 листопада 1991 р. // ВВР України. - 1991. - № 53. – Ст. 793.

До спеціальної літератури відносяться монографії, підручники, навчальні посібники, наукові статті та ін. Дані джерела розміщуються в алфавітному порядку назв або прізвищ перших авторів. Спочатку вказують прізвище автора, його ініціали. Потім – назву праці, місто видання, видавництво, рік видання, кількість сторінок. Якщо праця автора розміщена у збірнику робіт, журналі чи газеті, то після назви ставиться дві косі лінії, а далі назва збірника чи журналу, місце, рік видання та його номер (або випуск), і на яких сторінках даний матеріал надрукований. Для газетної статті, крім назви і року видання, вказують так само дату. При цьому джерела треба писати мовою оригіналу.

Наприклад:

1. Опришко В. Державно-правова реформа в Україні: основні напрямки. // Право України. – 1998. № 1. – с. 27-32.
2. Прокопенко В.І. Трудове право України: підручник. Вид. третє. – Х., Консум, 2002. – 528с.

Важливе значення має правильне оформлення посилань на джерела та матеріали, які студент використовує при написанні реферату. Рекомендується

наступний варіант оформлення посилань. Нумерація усіх посилань з визначенням номера джерела даного посилання у списку використаної літератури. У такому разі посилання оформлюється у квадратних дужках з указанням сторінки.

Наприклад:

Цитата в тексті: «В адміністративній науці загальноприйнято, що ...» [11, с. 145].

6. Усний виклад реферату

Після написання реферату студент повинен докласти його зміст на семінарському занятті. Автор роботи протягом десяти хвилин має викласти основні положення розділів та підрозділів свого дослідження, обґрунтувати наукову і практичну значимість обраної теми, сформулювати пропозиції чи рекомендації. Після виступу, при необхідності, відповісти на запитання викладача та інших учасників семінару.

За результатами обговорення написаного і докладеного реферату студенту виставляється відповідна кількість балів, які враховуються при виставленні підсумкової оцінки з навчальної дисципліни.

Методичні рекомендації щодо організації самостійної роботи студентів та підготовки до підсумкового модульного контролю (іспиту)

Закон України «Про вищу освіту» від 17 січня 2002 року та державні стандарти вищої освіти передбачають виділення в навчальних планах у вищих навчальних закладах часу для самостійної (поза аудиторної) роботи студентів. Навчальний час, відведений для цієї форми роботи згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 2 червня 1993 р. № 161 повинен становити не менше 1/3 та не більше 2/3 загального обсягу навчального часу студента, відведеного для вивчення конкретної навчальної дисципліни.

У Запорізькому національному технічному університеті на вивчення дисципліни «Основи права» відповідно до навчального плану відводиться 81 година (2 залікових кредита), у тому числі на самостійну роботу – 45 годин, з яких – 18 годин під керівництвом викладача.

Саме самостійна робота набуває все більшого значення й актуальності сьогодні, оскільки обсяг навчального матеріалу з основ права досить значний, і не все можна встигнути розглянути під час аудиторних занять. Отже, правильна організація власної самостійної роботи з боку студента є важливою запорукою успішного навчання і ефективного засвоєння ним знань.

Метою самостійної роботи є вироблення навичок опрацювання нормативно-правових актів, спеціальної літератури та інших матеріалів, необхідних для

належного засвоєння предмета навчальної дисципліни, а також для розвитку сталих умінь до самостійного вивчення і викладання одержаної інформації.

Самостійна робота є основним засобом засвоєння студентом навчального матеріалу в час, вільний від обов'язкових навчальних занять, без участі викладача. Лише у ході самостійної роботи студент має можливість розвинути пізнавальні та виконавчі здібності, пам'ять, самостійне мислення, наполегливість і, головне, виробити вміння самостійного здобуття знань.

Під час самостійної роботи краще за все проявляються індивідуальні особливості студента, його здібності та нахили.

Самостійна робота студента забезпечується системою навчально-методичних засобів, необхідних для вивчення навчальної дисципліни чи окремої теми: підручниками, навчальними та методичними посібниками, конспектами лекцій викладача тощо. Серед них значне місце посідає саме методичні матеріали, завдання та вказівки викладача, а також рекомендована спеціальна література та нормативно-правові акти.

Самостійна робота студента над засвоєнням навчального матеріалу може виконуватися у бібліотеці, навчальному кабінеті або комп'ютерному класі університету, а також у домашніх умовах.

Головне в правильній організації самостійної роботи – її планування, яке, в принципі, вже задане робочою програмою навчальної дисципліни. Приступаючи до самостійного вивчення матеріалу, перш за все треба уважно ознайомитись з джерелами, що рекомендуються до кожної теми, розподілити питання на більш та менш складні. Виконуючи самостійну роботу студент повинен законспектувати основний зміст теми, при цьому уникаючи механічного переписування джерел. Окрім слід виділяти основні теоретичні положення, ключові слова, спеціальні терміни і поняття.

Самостійна робота студента повинна розпочинатися ще до початку лекційних занять, тобто слід активно використовувати систему упереджувального читання підручників та навчальних посібників. Це дозволяє закласти теоретичну базу для більш глибокого сприйняття інформації під час лекції.

Під час самостійної роботи студенту пропонуються наступні види завдань для опанування матеріалу з конкретної теми курсу:

- вивчити матеріали теми;
- скласти термінологічний словник;
- продумати відповіді на питання для самоконтролю;
- підготувати тези виступу під час аудиторного заняття;
- підготувати реферат з рекомендованих тем;
- виконати завдання, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни.

Самостійна робота носить суцільно індивідуальний характер, однак можливе й колективне осмислення та вивчення навчального матеріалу. Однією з таких форм є проведення самостійної роботи студентів під керівництвом викладача, яке проводиться відповідно до розкладу навчальних занять, з метою підвищення рівня підготовки студентів, ознайомлення їх з нормативно-правовими актами та отримання необхідної допомоги з боку викладача щодо

теоретичних положень окремих галузей законодавства чи аспектів їх практичного застосування.

Перевірка виконання самостійної роботи проводиться викладачем на семінарських заняттях, а також виноситься на підсумковий модульний контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався при проведенні аудиторних навчальних занять.

Щосеместрово проводиться два модульні контролі, підготовка до яких здійснюється за рахунок часу, відведеного на самостійну роботу студента. При підготовці до письмової комплексної контрольної роботи кожному студенту необхідно в першу чергу ознайомитись з переліком запитань, що виносяться на модульний контроль. Потім переглянути конспект лекцій, звертаючись при цьому до Конституції та чинного законодавства України, повторити поняття та терміни, їх ознаки, функції, види, структуру тощо.

Студенти, які отримали оцінку «незадовільно» з одного або двох модульних контролів обов'язково складають іспит з навчальної дисципліни.

Для успішного складання семестрового іспиту студентам необхідно переглянути увесь програмний матеріал, у тому числі і конспект лекцій та рекомендовану спеціальну літературу, повторити відповіді на контрольні запитання. Іспит проводиться в аудиторії університету у формі індивідуальної співбесіди через постановку викладачем питань, які наведені у білеті, і відповідей на них студента. При цьому викладач, оцінюючи знання студента керується такими критеріями як: правильність відповіді на питання, повнота і конкретність, ступінь використання наукових і нормативних джерел, уміння пов'язувати теорію з практикою, логічно і аргументовано висловлювати свої думки, культура мови.

Результати складання семестрового іспиту оцінюються за 100-бальною шкалою оцінок, яка перераховується у чотирибальну оцінку («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») і вносяться до екзаменаційної відомості та залікової книжки студента.